

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหลักเขต ตำบลหนองสาหร่าย
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นายวิรัตน์ จงกลาง :การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษา
กองทุนหลักเขต

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์อรรถพร วราห์สวัสดิ์ , 81 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษา เพื่อประเมินโครงการกองทุนหลักเขต โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนสิงหาคม 2545 โดยได้ศึกษาการดำเนินงานการบริหารงานกองทุน รวมทั้งสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้าน

การก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 จำนวน 15 คน จากการประชุมราษฎรทุกครัวเรือน โดยมีเจ้าหน้าที่ทางอำเภอเข้าร่วมสังเกตการณ์ เมื่อครบกำหนด 1 ปี ได้คัดเลือกคณะกรรมการเข้ามาแทนชุดเดิมที่หมดวาระไป ทั้งหมด 8 คน เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2545 ปัจจุบันมีสมาชิก 92 คน ผู้กู้ 42 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 810,000 บาท เงินคงเหลือทั้งสิ้น 190,000 บาท จากการดำเนินการบริหารกองทุนหมู่บ้าน พบว่าสมาชิกมีระเบียบวินัย การรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา ซึ่งมีผลที่จะทำให้ออกกองทุนหมู่บ้านเจริญเติบโตขึ้น และประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง

สภาพความเป็นอยู่ของราษฎรทั่วไป มีสภาพเป็นอยู่แบบเครือญาติ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน เป็นหมู่บ้านที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพการเกษตร พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องจากประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง ซึ่งมีรายได้น้อย เพราะไม่มีที่ทำกินมากนัก จึงทำให้รายได้ของประชาชนส่วนใหญ่ไม่พอเพียงในการประกอบอาชีพ คือ ไม่มีโอกาส ขาดแหล่งเงินทุน ที่จะนำมาพัฒนาอาชีพอื่น ๆ ได้ อย่างไรก็ตามหมู่บ้านแห่งนี้ได้ก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์มา 5 ปี มีการบริหารจัดการ (แบบชาวบ้าน) ให้เติบโตอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ออกกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต่อไป

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

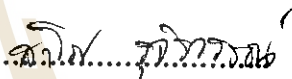
.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วราอัสวปติ)

กรรมการสอบ

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วราอัสวปติ)

.....

(อาจารย์ ดร.สาโรช รุจิรวรรณ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 8 ต.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงด้วยความกรุณา จาก รศ. ดร. อรรณพ วราอัศวปติ อ.ดร. สาโรช รุจิรวรรณ คุณพิกุล ประดับศรี พร้อมทั้งคณาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ การดำเนินงานวิจัยและกรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ของเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คุณประเสริฐ จันทรวงทอง นายอำเภอปากช่อง คุณดวงพร ตลอดจนพงษ์ คุณณัฐศิริ ลอยสนั่น ประธานกองทุนหมู่บ้านหลักเขต ผู้นำชุมชนทุก ๆ กลุ่ม พร้อมทั้งชาวบ้านหลักเขตทุก ๆ ท่าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ด้วย

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองสาหร่าย ทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า สารนิพนธ์ฉบับนี้ จะมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ในการพัฒนาชาติบ้านเมืองจากความยากจนให้เป็นความจนยากสืบไป

วิรัตน์ จงกลาง

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านหลักเขต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญรูป	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. รอบแนวคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
1. นโยบายปรัชญาหลักการและวัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
2. ระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง	8
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน	12
4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล	25
5. เอกสารอื่นๆ	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	29
1. วิธีการประเมินโครงการ	29
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	31
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	33
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	39

	หน้า
5 .การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
6 .การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	43
1 .ผลการประเมินบริบทชุมชน	43
2 .ผลการประเมิน โครงการ โดยภาพรวม	62
3 .ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	70
4 .ผลอื่นๆที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	71
5 .สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	71
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	75
1 .สรุปและอภิปราย	76
2 .ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านหลักเขต	
ภาคผนวก ข. บันทึกการประชุมการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
ภาคผนวก ค. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหลักเขต	
ภาคผนวก ง. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหลักเขต	
ภาคผนวก จ. แผนที่	
ภาคผนวก ฉ. รูปภาพการปฏิบัติงาน	

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 1.1 บริบทหมู่บ้านหลักเขต	3
รูปที่ 1.2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านหลักเขต	4
รูปที่ 2.1 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและ การตัดสินใจในแบบจำลอง CIPP	26
รูปที่ 2.2 การเบิกจ่ายเงินกองทุนหมู่บ้าน ที่นำมาใช้ในการลงทุนต่าง ๆ	27
รูปที่ 2.3 เงินที่เบิกจ่ายที่ถูกใช้ไปเพื่อวัตถุประสงค์รวมทั่วประเทศ	28
รูปที่ 3.1 แสดงองค์ประกอบของระบบชีพ	29
รูปที่ 3.2 ความคิดพื้นฐานการประเมิน โครงการของศัพท์เฟิลบีม	29
รูปที่ 3.3 แสดงขั้นตอนของการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง	33
รูปที่ 3.4 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรอิสระ	34
รูปที่ 4.1 แผนที่แสดงที่ตั้ง อาณาเขตของหมู่บ้านหลักเขต	53
รูปที่ 4.2 แสดงการประกอบอาชีพ	57
รูปที่ 4.3 แสดงรายได้จากการขายผลผลิตรวมของหมู่บ้าน	59
รูปที่ 4.4 แสดงกรรมสิทธิ์สินของหมู่บ้านหลักเขต	60
รูปที่ 4.5 เปรียบเทียบเงินที่ให้กู้และเงินที่คงอยู่	63
รูปที่ 4.6 อัตราส่วนการกู้เงินของสมาชิก	63
รูปที่ 5.1 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ที่กู้เงินกองทุนกับสมาชิกที่ไม่ได้กู้	77

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงหน่วยระบบที่ใช้ในการประเมินโครงการ	31
ตารางที่ 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
ตารางที่ 4.1 การขาดดุลการค้าของไทย	48
ตารางที่ 4.2 แสดงแหล่งการใช้น้ำ	55
ตารางที่ 4.3 แสดงลักษณะของประชากร	56
ตารางที่ 4.4 แสดงช่วงอายุของประชากร	56
ตารางที่ 4.5 การประกอบอาชีพ	58
ตารางที่ 4.6 รายได้จากผลผลิตทั้งหมดบ้านต่อปี	58
ตารางที่ 4.7 แสดงกลุ่มและองค์กรในหมู่บ้านหลักเขต	61
ตารางที่ 4.8 การกู้เงินกองทุน	62
ตารางที่ 4.9 แสดงรายการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านหลักเขต	65

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้เกิดขึ้นมาตามนโยบายของรัฐบาล โดยกำหนดให้เป็นโครงการเร่งด่วน มีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน จากปัญหาหลักของประชาชนส่วนใหญ่มาจากความยากจน คือไม่มีทุนและขาดแหล่งเงินทุน เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ สร้างงานและรายได้ลดรายจ่ายตลอดจน บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงได้กำหนดเป็นนโยบายดังนี้

- จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท
- 30 บาทรักษาทุกโรค
- การพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย
- ธนาคารประชาชน

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังทำให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติในอนาคต โดยให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนละ 1 ล้านบาท ซึ่งทั้งหมดมีด้วยกัน 74,881 กองทุนทั่วประเทศ

บ้านหลักเขตหมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับเงินกองทุน 1 ล้านบาท ด้วยเช่นกัน เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านหลักเขตเกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน รัฐบาลจึงได้จัดตั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตในหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ เป็นการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านที่ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งภาคการศึกษาออกเป็น ภาคปฏิบัติ 80 % ภาคทฤษฎี 20 % เพื่อให้ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้สถาบันการศึกษาระดับ

อุดมศึกษารับผิดชอบโครงการนี้ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ก็เป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่ได้รับผิดชอบโครงการนี้เช่นกัน โดยรับผิดชอบนักศึกษาทางด้าน อำเภอเมือง อำเภอขามทะเลสอ อำเภอสูงเนิน อำเภอสีคิ้ว และอำเภอปากช่อง ซึ่งรวมแล้วมีนักศึกษาทั้งหมดประมาณ 698 คน ผู้เขียนสารนิพนธ์เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการนี้ เพื่อความสมบูรณ์ของหลักสูตร และเพื่อให้ทราบถึงกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของรัฐบาลหรือไม่ ผู้เขียนสารนิพนธ์ จึงได้จัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น นอกจากนั้นยังสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ไปพัฒนาฐานราระดับท้องถิ่น เพื่อขยายการพัฒนาไปสู่ระดับชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. การบริหารจัดการเงินกองทุน 1 ล้านบาทเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านได้เพียงใด
2. ผู้กู้เงินกองทุนนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เสนอโครงการเพียงใด
3. เงินกองทุน 1 ล้านบาท มีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านเพียงใด
4. เงินกองทุน 1 ล้านบาท ช่วยเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านเพียงใด

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี รูปแบบการประเมินชีพ (CIPP Model)

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์ ให้เกิดสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้ให้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า “รูปแบบการประเมินชีพ” มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

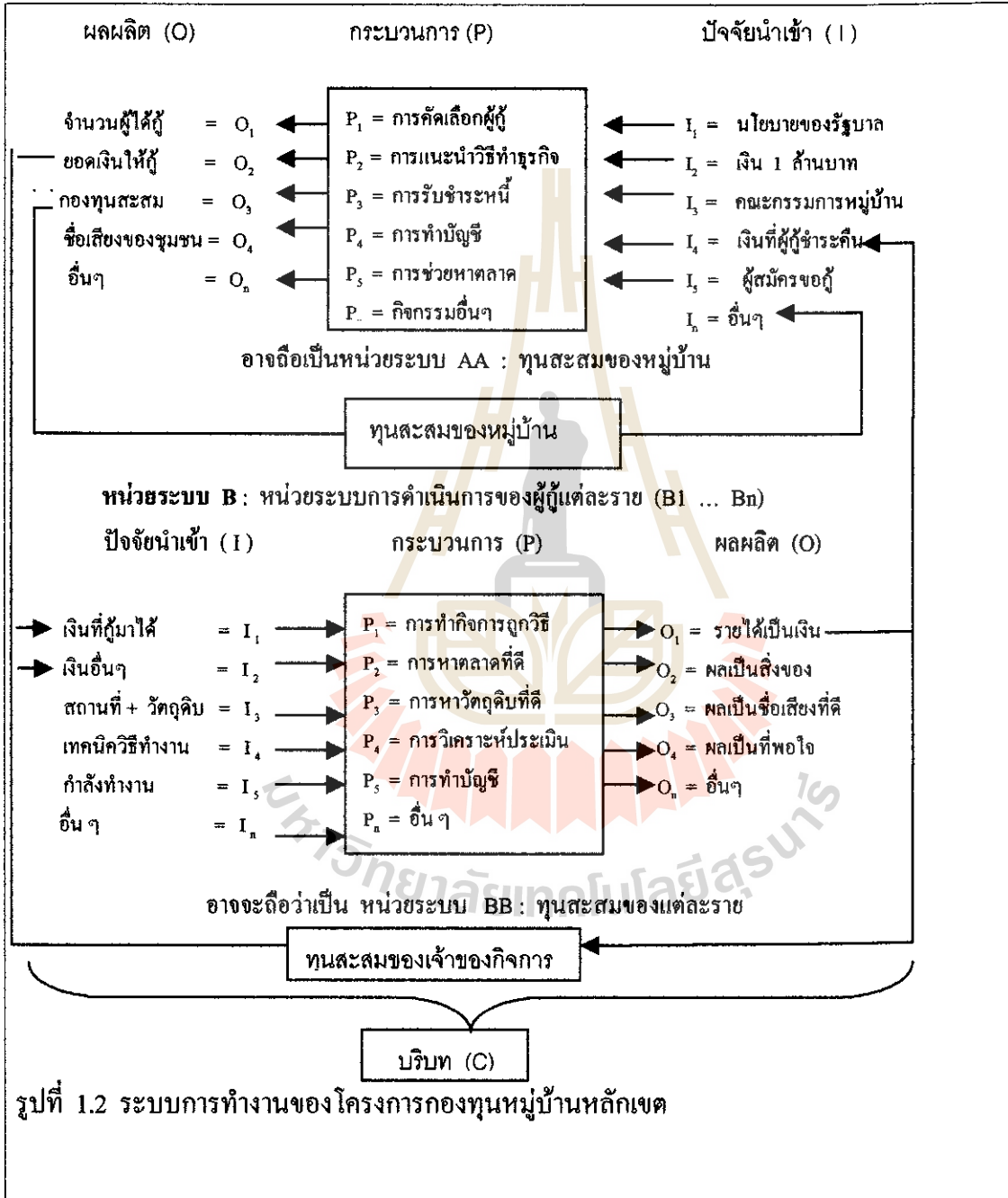
C ย่อมาจาก Context Evaluation คือ การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบทของหน่วยระบบ ซึ่งหมายถึง หมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ

I ย่อมาจาก Input Evaluation คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น หรือปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ หมายถึงเงินที่กู้มาได้ เงินอื่น ๆ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เทคนิคการดำเนินงาน จำนวนคน อื่น ๆ เช่น นักศึกษาผ่านงาน รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร

P ย่อมาจาก Process Evaluation คือ การประเมินกระบวนการหรือกระบวนการของหน่วยระบบ เช่น การทำกิจการดูวิธีการหาตลาดที่ดี หาวัตถุดิบที่ดี การทำบัญชี การวิเคราะห์

รูปแสดงให้เห็นองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในแบบ “ซิฟพ์ โมเดล”

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

4.วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา มีวิธีการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล หมู่บ้านหลักเขต ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ได้รับผิดชอบพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกข้อมูลได้ดังนี้

4.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากการลงพื้นที่หมู่บ้านหลักเขต โดยการสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกตจากกลุ่มบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือ แบบรายงาน 1-12 และได้ใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างในการสัมภาษณ์ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 30% ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก โดยการกระจายให้ครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน

4.1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว อาทิ เอกสารจากสำนักงานพัฒนาชุมชน แบบความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ) , แบบสรุปข้อมูลพื้นฐาน (กชช 2 ค.) , ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหลักเขต , บันทึกการประชุมของกองทุนหมู่บ้าน ข้อมูล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส. ม.) ฯลฯ

4.2 ประเภทของข้อมูล

4.2.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น รายได้ของชาวบ้าน จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

4.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณโดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ อาทิ การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้านฯ เข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบถึงการบริหารจัดการกองทุน 1 ล้านบาทเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพียงใด
2. ได้ทราบถึงผู้กู้เงินกองทุนนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เสนอโครงการเพียงใด
3. ได้ทราบว่าเงินกองทุน 1 ล้านบาทมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในหมู่บ้านเพียงใด
4. ได้ทราบถึง เงินกองทุน 1 ล้านบาท ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสได้เพียงใด

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้เขียนได้รวบรวมประมวลแนวความคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เช่น จากวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา วิชาการวิจัยชุมชนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.2545 จากเอกสารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน “ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน” คู่มือการเตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท (ฉบับหมู่บ้าน) คู่มือการเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหลักเขต หมู่ 18 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา นอกจากนี้ยังรวมไปถึงสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ด้วย เป็นต้น

เพื่อให้สารนิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชาการพร้อมด้วยเนื้อหาสาระทางด้านเทคนิควิธีการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้เขียนได้แยกประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้ดังนี้

- 1 นโยบาย ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3 หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง
- 4 หลักการประเมิน โครงการ แบบชีพโมเดล (CIPP Model)
- 5 เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

หมายเหตุ สารนิพนธ์เล่มนี้ผู้เขียนได้นำเอกสารรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 พร้อมทั้งแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและระเบียบกองทุนหมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้เขียนสารนิพนธ์รับผิดชอบอยู่ โดยได้รวบรวมไว้ที่ภาคผนวก ห้ายสารนิพนธ์เล่มนี้

1 นโยบาย ปรัชญา หลักการและวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในชนบทและชุมชนเมืองส่วนใหญ่ยากจน รัฐบาลจึงได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้นมา สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนใน หมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ สู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอันเป็นแรงกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศโดยรวม

1.1 นโยบายของกองทุนหมู่บ้าน

รัฐบาลได้กำหนดให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้าน

- ด้านการเรียนรู้
- การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม
- การแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละหนึ่งล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง

1.2 ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน

- ปลุกจิตสำนึกของความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้าน ด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ค้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
- กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 หลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีหลักการที่สำคัญดังนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมทั้งการควบคุมดูแลกันเอง จากประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนใน

สังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสงเคราะห์ กองทุนกลุ่มสตรี ฯลฯ

2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน
3. เพื่อตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน
4. การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ

1.4 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของชาติที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวแล้ว โดยได้ประกาศใช้ระเบียบ

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ นอกจากนี้ผู้เขียนได้ทำระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาไว้ในตอนนี้อย่าง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบายและแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในหมวดนี้ได้กล่าวถึงคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยให้มีชื่อย่อว่า กทบ.ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือ รองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน นอกนั้นคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการ เลขานุการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ ตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่คราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในการประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะครบองค์ประชุม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ เช่น การกำหนดนโยบาย การจัดตั้งแนวทางบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและการบริหารกองทุน เป็นต้น

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน เป็นต้น

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ฉบับนี้เป็นการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน”

2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

นโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ผู้การพึงพาตนเองอย่างยั่งยืน ได้อาศัยอำนาจตามความใน ข้อ 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 จึงออกระเบียบไว้ 9 หมวดดังนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

หมวดนี้ได้กล่าวถึงการตั้งชื่อระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และความหมายต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเมือง คณะกรรมการ คณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการ สำนักงาน คริวเรือน สมาชิก เป็นต้น

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดนี้ได้กล่าวถึง ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ส่วนประกอบกองทุนการเปิดบัญชีออมทรัพย์ การจัดสรรเงินกองทุน กองทุนละหนึ่งล้านบาท การอนุมัติเบิกจ่ายหรือระงับการจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดนี้ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน โดยมีอำนาจดังนี้ กำหนดแผนปฏิรูปสนับสนุนระดับจังหวัด บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรมและงบประมาณ ปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุน และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ

จังหวัด

หมวดนี้ได้กล่าวถึง การให้มือกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด รวมทั้งอำนาจหน้าที่ช่วยในการแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดนี้ได้กล่าวถึง กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการจำนวน 15 คนและได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการ อำนาจหน้าที่ การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ประธาน รองประธาน เลขานุการ และเหรัญญิกรวมทั้งการกำหนดการประชุมคณะกรรมการด้วย

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

หมวดนี้ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คุณสมบัติของสมาชิกกองทุน การกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนของคณะกรรมการ การจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี การเข้าร่วมประชุมของสมาชิก และการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิก

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กล่าวถึง หลักเกณฑ์และวิธีการกู้เงินกองทุนของสมาชิก อำนาจของคณะกรรมการกองทุน การอนุมัติเงินกู้ การเบิกจ่ายให้กับสมาชิก

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

กล่าวถึง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชี การจัดทำรายงานการเงิน และการจัดสรรกำไรสุทธิสิ้นปีทางบัญชี

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

ได้กล่าวถึง กระบวนการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ การขอขึ้นทะเบียนกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์และการประเมินผลการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

เป็นการปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รายละเอียดต่าง ๆ อยู่ที่ภาคผนวกท้ายเล่มนี้

2.5 ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน บ้านหลักเขต หมู่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหลักเขตอย่างยั่งยืน จึงได้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านไว้ทั้งหมด 47 ข้อซึ่งกล่าวถึงเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบกองทุน คุณสมบัติของสมาชิก การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก การกำหนดค่าหุ้น การรับฝากเงินอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การกู้ยืมเงินกองทุน การกำหนดหลักประกัน การจัดสรรกำไรสุทธิ การประเมินการดำเนินงานกองทุน ระเบียบนี้ให้ไว้ ณ.วันที่ 28 มิถุนายน 2544

3 หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3.4 การวิเคราะห์ (โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน ซึ่งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม ซึ่งแบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการมีดังนี้

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ชื่อบ้าน.....หลักเขต..... หมู่ที่ 18 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ก. กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน ตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการ
ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ พ.ศ.2544
(สังเกตการณ์)

- 1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัว
เรือนทั้งหมด ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง
- 2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่
ประชุม ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง
- 3) วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน
 ก่อนประกาศคณะกรรมการ หลังประกาศคณะกรรมการ

ข. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่า
ด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
(สอบถามข้อมูลภายในหมู่บ้าน) รายละเอียดอยู่ที่ภาคผนวก

- ผลการประเมิน มีคุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อ / ทุกคน
 มีคุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อ / เฉพาะบางคน
- 1.....ขาดคุณสมบัติเรื่อง.....
 - 2.....ขาดคุณสมบัติเรื่อง.....
 - 3.....ขาดคุณสมบัติเรื่อง.....
- มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนทุกข้อ / ทุกคน

(ลงชื่อ)

(.....)
ตำแหน่ง.....

ผู้ติดตาม / สังเกตการณ์

วันที่.....

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดทำ
ขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของ
หมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ซึ่ง

ขอทำแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของหมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนอง
สาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาเขียนในสารนิพนธ์เล่มนี้

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
จัดทำโดย

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย

อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชน

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน 730 คน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน 132 ครัวเรือน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ประกอบไปด้วย
 - ก. ทำไร่ ทำสวน ปลูกผัก
 - ข. ทำนา
 - ค. รับจ้าง
 - ง. ค้าขาย
 - จ. เลี้ยงสัตว์
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน
 - ก. ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ประกอบด้วย (เช่น จากการเพาะ
ปลูก การเลี้ยงสัตว์ การทำการประมง อุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือโรงงานเอก
ชนที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน เป็นต้น)
 1. ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง
 2. ปลา ลำคลองธรรมชาติ
 3. ผลไม้ มะม่วง น้อยหน่า มะพร้าว
 4. วัวเนื้อ เป็ด ไก่พื้นบ้าน
 - ข. ผลผลิต จากข้อ ก. ซึ่งเป็นผลผลิตด้านการเกษตรมีการแปรรูปก่อนส่งไปจำหน่าย
ที่อื่นหรือไม่

ไม่มี

มี

 1. คือ มะพร้าว แปรรูปเป็น ขนม
 2. กุ้ง แปรรูปเป็น กุ้งจumbo

ก. การแปรรูปผลผลิตตามข้อ ข. ใครเป็นผู้ดำเนินการ

ผลผลิตแต่ละครัวเรือนเป็นผู้ดำเนินการ ประกอบด้วย

1. แม่บ้านผลิตมะพร้าวแก้วแล้วส่งขายตลาด
2. ข้าวสีเป็นข้าวสารแล้วบรรจุถุงขาย

ผลผลิตที่หลายครัวเรือนร่วมกันดำเนินการ ประกอบด้วย

1. กลุ่มแม่บ้าน ทำมะม่วงคอง

ผลผลิตที่โรงงานเอกชนในหมู่บ้านเป็นผู้ผลิตประกอบด้วย

ง. นอกเหนือจากการใช้วัตถุดิบในหมู่บ้าน ซึ่งใช้ในการแปรรูปหรือผลิตสินค้าแล้ว มีการซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่นนอกหมู่บ้าน มาใช้ในการผลิตสินค้าบ้างหรือไม่

ไม่ได้ใช้วัตถุดิบจากนอกหมู่บ้าน / ชุมชน

ใช้วัตถุดิบจากที่อื่น คือ 1..... สั่งซื้อจาก.....

จ. ผลผลิตของหมู่บ้าน / ชุมชน ส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายที่ใดบ้าง (ระบุจังหวัด)

1. จังหวัดนครราชสีมา สินค้าที่ส่งไปจำหน่าย คือ มะพร้าวแก้ว ก๋วยเตี๋ยว
2. จังหวัดปทุมธานี สินค้าที่ส่งไปจำหน่าย คือ ผลไม้ต่าง ๆ ผักต่าง ๆ

รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน / ชุมชนต่อครัวเรือน 3,000 บาทต่อปี

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 102 ครัวเรือน
2. วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (โดยย่อ).....
ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่อำเภอเป็นผู้จัดและดำเนินการประชุมให้ชาวบ้านตกลงเลือกวิธีใด ตกลงโดยให้เสนอชื่อเพื่อคัดเลือก ชาวบ้านเสนอชื่อมา 16 คน ขอถอนชื่อ 1 ราย ที่เหลือเป็นกรรมการ 15 คนครบ
3. วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2544
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ หรือไม่
 มีครบทุกคน
 ไม่ครบทุกคน คือ 1..... ขาดคุณสมบัติเรื่อง.....

5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนของตนเอง แล้วมีความเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพมีจำนวน

- ตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป
 ต่ำกว่า 5 คนหรือไม่มี

6. รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ประกอบด้วยคณะกรรมการ 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ที่ปรึกษา 1 คน

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อปี	ประสบการณ์ ความชำนาญพิเศษ
ประธาน	นายสุพจน์ พัดน้อย	49	ป.7	ทำไร่	200,000	ประธานกลุ่มออมทรัพย์
รองประธาน	นายบัญญัติ นาสุงทนิน	44	ป.4	ทำสวน	50,000	กรรมการเลือกตั้ง
เลขานุการ	นายชม แคล้วสูงเนิน	34	ม.3	ทำไร่	50,000	กรรมการออมทรัพย์
ทรัพย์สิน	นายณรงค์ชัย นพพลกรัง	33	ป.6	ทำไร่	30,000	กรรมการออมทรัพย์
กรรมการ	นายสมณะ ผูกวาจา	44	ป.6	รับจ้าง	20,000	-
กรรมการ	นายเด่น สร้อยศรี	31	ป.6	ทำไร่	10,000	กรรมการหมู่บ้าน
กรรมการ	นายมงคล นพพลกรัง	45	ป.4	ทำไร่	50,000	-
กรรมการ	นายวิญเฐน นุ่มพลกรัง	46	ป.4	ทำไร่	50,000	-
กรรมการ	นางสมหมาย แสพพลกรัง	40	ป.4	ค้าขาย	70,000	กรรมการออมทรัพย์
กรรมการ	นางล้วน นันกระโทก	60	ป.4	รับจ้าง	30,000	กรรมการกลุ่มสตรีฯ
กรรมการ	นางอัคริณี น้อมสูงเนิน	43	ป.6	ทำไร่	50,000	ประธานกลุ่มสตรีฯ
กรรมการ	นางจินตนา โดดสูงเนิน	24	ป.6	รับจ้าง	30,000	กรรมการกลุ่มสตรีฯ
กรรมการ	นางสุคใจ ศรีษะเดช	33	ป.4	ทำไร่	20,000	อสม.
กรรมการ	นางคนดาว เทศจันทิก	33	ป.4	ทำไร่	20,000	กรรมการกลุ่มออมทรัพย์

ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อปี	ประสบการณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายชวย ศรีษะเดช	72	ป4	ทำไร่	10,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านอดีต
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายสมประสงค์ เทศจันทร์	37	ป4	ทำไร่	10,000	อ.ต.
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายจั่น นพพลกรัง	48	ป4	ทำไร่	30,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นางจิต สิทธิเทศ	47	ป4	ทำไร่	30,000	อ.ต./กรรมการหมู่บ้าน
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายสมบูรณ์ ศรีษะเดช	39	ป4	ทำไร่	30,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายหลอด คำหอม	44	ป4	ทำไร่	40,000	กรรมการหมู่บ้าน
ผู้ทรงคุณวุฒิ	นายสำรวย ศรีษะเดช	40	ป6	ทำไร่	50,000	กรรมการอ.ก.น.ล.จ.
ที่ปรึกษา	นายประสิทธิ์ อุ่ทรัพย์	42	ปริญญาตรี	รับราชการ	60,000	อาจารย์ใหญ่โรงเรียน บ้านจันทหวาย

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

- ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

มีแล้ว อยู่ระหว่างขกร่าง ยังไม่มีข้อระเบียบข้อบังคับ
- ระเบียบข้อบังคับ มีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้แล้วหรือไม่

มี ยังไม่มี

ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ

ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน, จ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและชำระคืนเงินกู้

ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน

ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดสรรกำไรสุทธิ
- วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับกำหนดขึ้นโดย

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- จำนวนกลุ่มหรือองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ณ.ปัจจุบันมีจำนวน 4 กลุ่ม จำแนกเป็น

- 1.1 กลุ่มกองทุนสงเคราะห์ราษฎร กิจกรรม เก็บออมและปล่อยให้กู้เพื่อทำการเกษตร พร้อมทั้งบรรเทาเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน มีจำนวนสมาชิก 89 คน จัดตั้งเมื่อ 10 พฤษภาคม 2537 มีเงินทุนสะสม 40,000 บาท
- 1.2 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กิจกรรมเก็บออมทุกเดือน ปล่อยเป็นทุนเพื่อการประกอบอาชีพ และเป็นทุนหมุนเวียน มีจำนวนสมาชิก 81 คน วันที่จัดตั้ง 10 ตุลาคม พ.ศ.2541 มีเงินทุนสะสม 125,000 บาท
- 1.3 กลุ่มสตรีแม่บ้าน กิจกรรมพัฒนาอาชีพเสริมรายได้ มีสมาชิก 24 คน วันจัดตั้ง วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2535 มีเงินทุนสะสม 5,250 บาท
- 1.4 กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน กิจกรรมกลุ่มช่วยสงเคราะห์ศพในหมู่บ้านสมาชิก มีสมาชิก 409 คน เริ่มก่อตั้ง 10 มิถุนายน 2541 มีทุนสะสม 12,270 บาท
2. ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนมีสมาชิก ประกอบด้วย สมาชิกประเภทบุคคล คือ หัวหน้าครัวเรือน 92 คน
3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชน ในรูปการถือหุ้น / การออม / ค่าธรรมเนียม / เงินบริจาคหรือให้เปล่า ในปัจจุบันมีดังนี้
เงินออม / เงินถือหุ้น	เป็นเงิน	6,456.14	บาท
ค่าธรรมเนียม	เป็นเงิน	-	บาท
4. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
เปิดบัญชีแล้ว เลขที่บัญชี 06-4303-20-0812371 ธนาคารออมสินสาขาปากช่อง วันที่เปิดบัญชี 25 มิถุนายน 2544 จำนวนเงินฝากคงเหลือ ณ.ปัจจุบันเป็นเงิน 6,456.14 บาท
5. หมู่บ้าน / ชุมชน มีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนหรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน / ชุมชนหรือไม่
- มี ได้แก่ - หมู่บ้าน / ชุมชน / เครือข่าย หมู่บ้านหนองไผ่ล้อม หมู่ 14
กิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงาน พัฒนาหมู่บ้าน กำจัดขุยลาย
- หมู่บ้าน / ชุมชน / เครือข่าย หมู่ 5 บ้านซับหวาย
กิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงาน พัฒนาหมู่บ้าน ทำความสะอาด กำจัดขุยลาย
 - หมู่บ้าน / ชุมชน / เครือข่าย บ้านหัวสนาม หมู่ 17
กิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงาน การพัฒนาหมู่บ้าน

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มีดังนี้
 - ปลดปล่อยเงินกู้ให้แก่ราษฎร(สมาชิก) นำไปทำการเกษตร เช่น ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น
 - ให้สมาชิก (ประชาชน) กู้ยืมไปเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ ค้าขายหรืออื่น ๆ
2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมืองให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง มีดังนี้ ผู้กู้ที่ได้รับเงินกู้ไปแล้วให้ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ภายใน 1 ปี แล้วประชุมเพื่อปล่อยกู้ให้กับสมาชิกรายอื่นต่อไป
3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมอะไรบ้าง

ลำดับ	กิจกรรมที่กู้ยืม	วงเงินกู้ยืม	อัตราดอกเบี้ย	ระยะเวลาชำระคืน	ข้อกำหนด/เงื่อนไข
1	ปลูกผัก	20,000	12	1 ปี	ค้ำประกัน 3 คน
2	ปลูกข้าวโพด	20,000	12	1 ปี	ตั้งกลุ่มละ 3 คน
	ปลูกมันสำปะหลัง	20,000	12	1 ปี	ค้ำประกันกันเอง
	ปลูกน้อยหน่า	20,000	12	1 ปี	"
	สวนมะม่วง	20,000	12	1 ปี	"
	ทำนา	20,000	12	1 ปี	"
	ทำไร่อ้อย	20,000	12	1 ปี	"
3	เลี้ยงสัตว์ - วัวเนื้อ	20,000	12	1 ปี	"
	- หมู, เป็ด, ไก่	20,000	12	1 ปี	"
4	ค้าขายเบ็ดเตล็ด	20,000	12	1 ปี	"

4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ จะพิจารณาถึง
 1. การเป็นสมาชิกแต่ละครัวเรือนกู้ได้ครัวเรือนละ 1 รายชื่อ
 2. ใช้บุคคลค้ำประกันเป็นกลุ่มและหลักทรัพย์ค้ำประกันไม่มีผู้ค้ำ
 3. ให้จัดทำโครงการ วัตถุประสงค์ของการกู้ให้ชัดเจน
 4. จัดลำดับความจำเป็นก่อนหลัง

5. วิธีการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้
 1. โครงการทำเรื่องขอกู้จะต้องเป็นโครงการดำเนินการได้จริง
 2. จัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาติดตามโครงการ
 3. ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ ประกอบด้วย
 1. ให้ผู้ค้ำประกันเป็นผู้รับผิดชอบในการกู้
 2. ตั้งคณะกรรมการติดตาม การใช้เงินกู้ของสมาชิก
 3. สมาชิกต้องยึดถือสิ่งจะเป็นสำคัญ
 4. ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน (เงินสดจะออมทรัพย์)

7. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา
 - ผู้ค้ำประกันต้องติดตามผู้กู้หรือขอใช้แทน
 - ตั้งคณะกรรมการติดตามเงินกู้
 - ยึดทรัพย์สิน (เงินฝากสิ่งจะออมทรัพย์)

8. แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน / ชุมชน มีแนวทางดังนี้
 - นำมาพัฒนาภายในหมู่บ้าน / ชุมชน 50%
 - นำมาเป็นทุนเลี้ยงชีพให้กับผู้ทุพพลภาพในหมู่บ้าน
 - นำมาเป็นการศึกษาให้กับนักเรียนในหมู่บ้าน

9. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง
 1. เป็นกองทุนของหมู่บ้านอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาคนในหมู่บ้าน
 2. ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารและได้รับบริการอย่างทั่วถึง

10. การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน / ชุมชนเมือง

มั่นใจว่าหมู่บ้าน / ชุมชน มีความพร้อมกับการสนับสนุนเงินจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ

10.1 รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนด้านวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องเรื่องใด

1. จัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในหมู่บ้าน
2. จัดอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าได้ประเมินและให้ข้อมูลตามความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ นายสุพจน์ พัดน้อย ประธาน ลงชื่อ นายบัญญัติ นางสูงเนิน รองประธาน

ลงชื่อ นายชม แคล้วสูงเนิน เลขานุการ ลงชื่อ นายมนต์ชัย นพพลกรัง กรรมการ

ลงชื่อ นายมงคล นพพลกรัง กรรมการ

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิกผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการ ตาม
หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปพอสังเขปได้ดังนี้

1. ผู้กู้จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้ได้ไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินจะต้องเรียกสมาชิกทั้งหมดมาประชุมวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
3. การอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน และส่งสำเนาแจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว
4. หลักประกันใช้บุคคลหรือทรัพย์สิน ตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด
5. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากหรือเงินกู้ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
6. ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ พิจารณาตามความเหมาะสม แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี นับตั้งแต่วันทำสัญญา
7. ผู้กู้ผิดนัดการชำระหนี้เงินกู้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผัน
8. กรณีผู้กู้มิได้ดำเนินการหรือนอกกรอบ วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมโดยปราศจากเหตุผล คณะกรรมการกองทุนสามารถยกเลิกสัญญาและเรียกเงินคืนพร้อมดอกเบี้ย / ค่าตอบแทน ที่ค้างชำระเต็มจำนวนได้ทันที

กองทุนหมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอป่าซาง จังหวัดนครราชสีมา คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหลักเขต ได้กำหนดหลักเกณฑ์พอสรุปสาระที่สำคัญได้ดังนี้

1. จะต้องระมัดระวังประสงคในการขอกู้ยืมอย่างชัดเจนและเป็นไปได้
2. ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลักเขตมาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน
3. ให้ความร่วมมือต่อส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ
4. มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ขยันในการทำงาน
5. ไม่ประพฤติผิดระเบียบกองทุน
6. ปลอดจากรายการฝากเงินสัจจะออมทรัพย์และการส่งชำระหนี้
7. ไม่มีหนี้สินผูกพันกับกลุ่มออมทรัพย์

3.4 การวิเคราะห์ (โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุน ไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตร การจัดการและการประเมินโครงการ เป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดรวมทั้ง การเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาส บัณฑิต 74,881 คน
3. สร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษา
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 74,881 กองทุน
2. ให้บัณฑิตได้ยกระดับการศึกษาและมีศักยภาพการบริหาร โครงการ 74,881 คน
3. มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและรายงานผลการวิจัยกองทุน

วงเงินค่าใช้จ่าย 5,077,119,790 บาท

พื้นที่ดำเนินการ ทั่วประเทศ

แผนการดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์ โครงการและรับสมัครนักศึกษาเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการประเมินโครงการ จำนวน 74,881 คน ระยะเวลา 10 เดือน (ธันวาคม 2544 – กันยายน 2545)
2. จัดทำหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นหลักสูตรเชิงวิชาการและบูรณาการเน้นการเรียนการสอนเชิงประเมินผลวิจัยและการศึกษาปัญหา เป็นหลัก โดยเป็นการศึกษาภาคทฤษฎีร้อยละ 20 และภาคปฏิบัติร้อยละ 80 จำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิตและยังได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานของนักศึกษาที่ได้รับทุนพร้อมทั้งคู่มือคณะอาจารย์ด้วย
3. จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ
4. นักศึกษาต้องรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการปฏิบัติงานทุก 15 วัน รายเดือนและไตรมาสแก่คณาจารย์นิเทศน์ที่รับผิดชอบแต่ละพื้นที่ เมื่อสิ้นสุดโครงการนักศึกษาผู้รับทุนส่งรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นรายกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมือง และผลการวิจัยรายจังหวัด รายภาคและภาพรวมของนโยบาย
เสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี

แผนการเบิกจ่ายเงินเป็นรายไตรมาส

- ไตรมาสที่ 1	664,436,350	บาท
- ไตรมาสที่ 2	1,470,894,480	บาท
- ไตรมาสที่ 3	1,470,894,480	บาท
- ไตรมาสที่ 4	1,470,894,480	บาท
รวม	5,077,119,790	บาท

การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

1. คำนึงวัตถุประสงค์สำเร็จของโครงการ
 - 1) จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่
 - 2) จำนวนบัณฑิตว่างงานมีรายได้
 - 3) จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
 - 4) จำนวนการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง
2. กลไกการติดตามประเมินผล
 - 1) มีคณาจารย์ติดตามประเมินผลและส่งเสริมโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ ทุก ๆ 15 วันและ 1 เดือน เพื่อรายงานความก้าวหน้า ผลลัพธ์ ปัญหาอุปสรรค
 - 2) มีการประชุมสัมมนา 3 เดือน ของคณะกรรมการส่วนกลางและคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขและเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
3. ผลประโยชน์ของโครงการ
 - 1) บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากเงินงบประมาณทั้งหมดของโครงการ
 - 2) ผู้สำเร็จการศึกษามีกรอบ ได้รับ ประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการ และการประเมินโครงการ

- 3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิฟพีโมเดล

ความหมายของการประเมินในทัศนะของสตีฟเฟลปิม

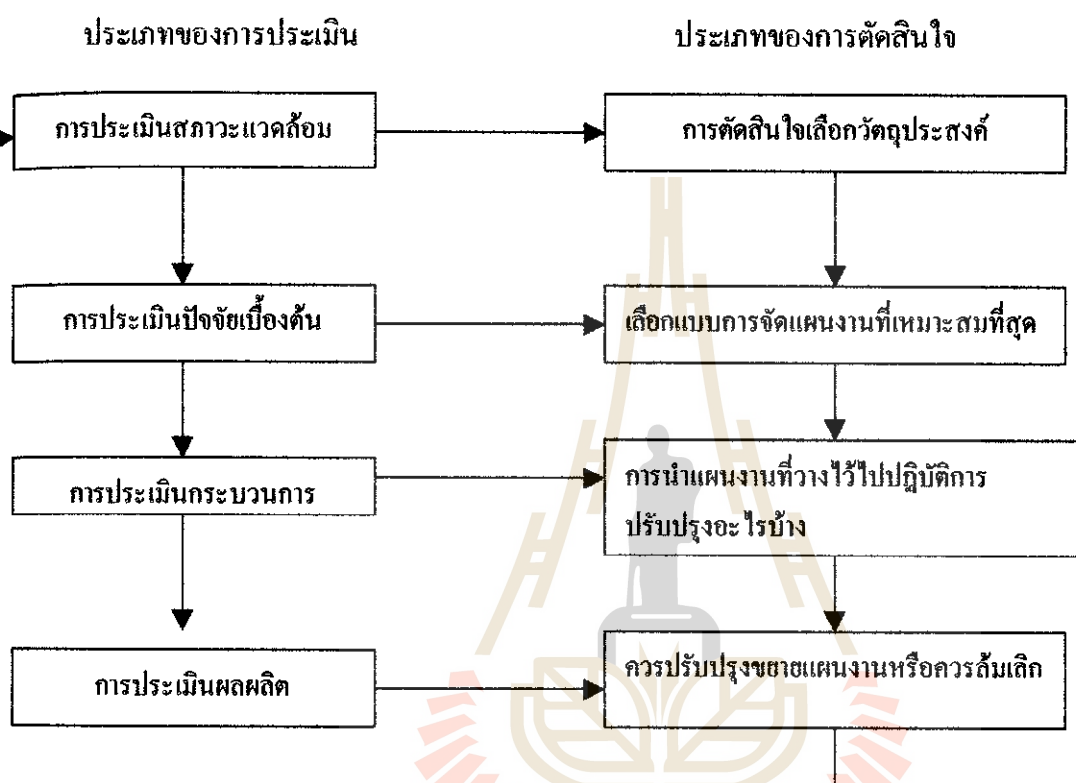
สตีฟเฟลปิม ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลหรือวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่”

สตีฟเฟลปิม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิฟพี (CIPP Model) มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ หรือข้ออนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการหรือเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการขั้นต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน หรือเป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการโครงการ
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ หรือช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูแลสำเร็จของโครงการ

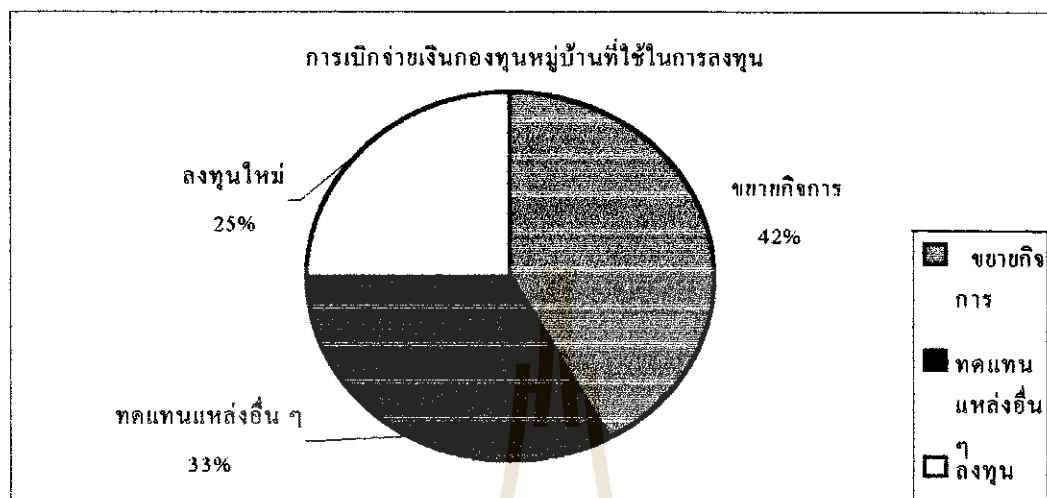
รูปที่ 2.1 แผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจในแบบจำลองชีพ

(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525,)

5 เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

จากการวิจัยของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สํารวจกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 อัดเงิน 56,000 ล้านบาท จีดีพีกระดิก 0.8% ผลการสำรวจ ณ.สิ้นปี 2544 ระบุช่วยกระตุ้นจีดีพี
 0.8% แจกแจงส่วนใหญ่ทำไปขยายกิจการและลงทุนใหม่ 67% ที่เหลือนำไปรีไฟแนนซ์หนี้เก่า
 33%

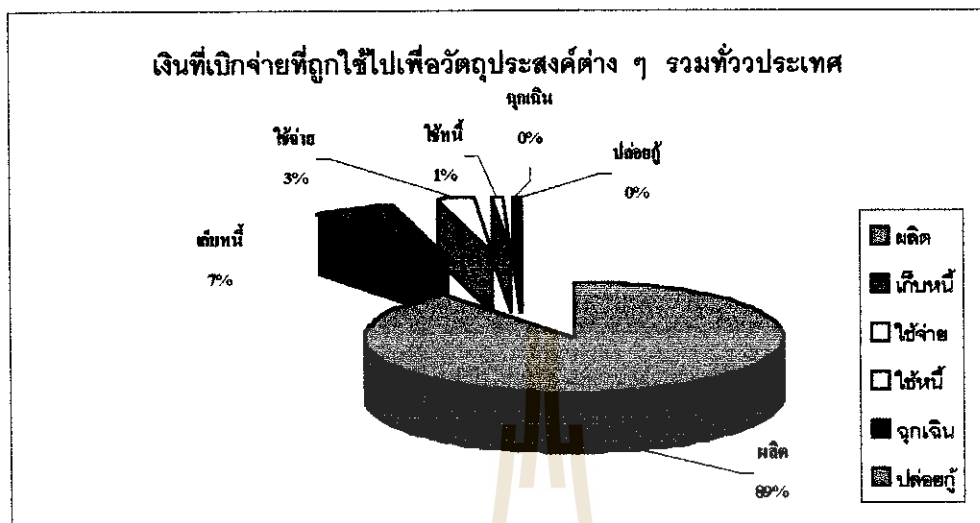
รูปที่ 2.2 การเบิกจ่ายเงินกองทุนหมู่บ้านที่นำมาใช้ในการลงทุนต่าง ๆ

ที่มา: งานวิจัยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากรายงานล่าสุด (พฤษภาคม 2545) จำนวนเงินที่อนุมัติไปแล้ว 73,471 ล้านบาท คิดเป็น 98.12% ของเงินกองทุนทั้งหมด ที่ยังไม่อนุมัติอีก 1.88% ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านห่างไกลและชุมชนเมืองอีกจำนวนทั้งหมด 1,410 หมู่ ซึ่งวันนี้มีสมาชิกกองทุนรวมทั้งหมด 7,300,000 คน เป็นกรรมการทั้งหมด 980,000 กว่าคน (14%)

สำหรับเงินที่ปล่อยไปทั้งหมด 59,273 ล้านบาทนั้น จากการเก็บข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทยปรากฏว่า ส่วนใหญ่ถูกนำไปเพื่อทำการผลิตร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 4.6 นำไปทำอุตสาหกรรม ร้อยละ 16.6 ค่าขายร้อยละ 4.2 ทำอาชีพบริการร้อยละ 1.6 นำไปบรรเทาเหตุฉุกเฉินกรณีเจ็บไข้ กิจกรรมกลุ่ม ร้อยละ 1.4 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.3

รูปที่ 2.3 เงินที่เบิกจ่ายที่ถูกใช้ไปเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

จากหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ประจำวันจันทร์ที่ 17 - วันพุธที่ 19 มิถุนายน 2545 หน้า 1 และหน้า 2

ศ.นพ.ประเวศ วะสี กล่าวว่า “กองทุน” ไม่ใช่เงิน! ในความคิดกระแสหลักมักหมายถึงทุนทางการเงินล้วน ๆ แล้วก็ลงไปสู่เทคนิควิธีการว่าจะเอาเงินมาจากไหน บริหารอย่างไร ระบบบัญชีเป็นอย่างไร ฯลฯ แต่จากประสบการณ์ของชาวบ้าน กองทุนหมู่บ้านนั้น ไม่ใช่ทุนทางการเงินอย่างเดียว ต้องประกอบขึ้นด้วย

- ทุนที่เป็นคนแต่ละคน คือ ทุนทางสังคมที่ชักชวนคนแต่ละคนมาเป็นกลุ่มคนหรือสังคมน
- ทุนทางวัฒนธรรม คือวิถีชีวิตร่วมกันของกลุ่มคนที่ประสานสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม
- ทุนทางทรัพยากร เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ ที่มีการอนุรักษ์และใช้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน
- ทุนทางปัญญา ได้แก่การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและนำเอาความรู้มาสังเคราะห์เป็นปัญญาและการจัดการ
- ทุนที่เป็นเงิน เป็นทุนที่ช่วยกันออมไว้เพื่อให้กระบวนการออมและการจัดการรวมทั้งตัวเงินเป็นเครื่องกระตุ้นและส่งเสริมสร้างทุนที่ไม่ใช่เงิน 6 ประการที่กล่าวมาแล้ว

ที่มา : จากหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ คอลัมน์ “เพื่อสุขภาพคนไทย สปรส” หน้า 25

บทที่ 3

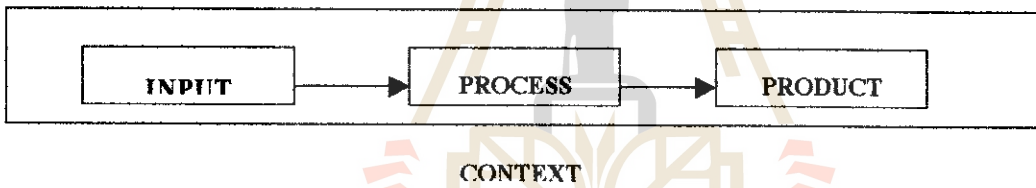
วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การประเมิน ผู้ประเมินได้แบ่งวิธีการประเมินโครงการ ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.วิธีการประเมินโครงการ

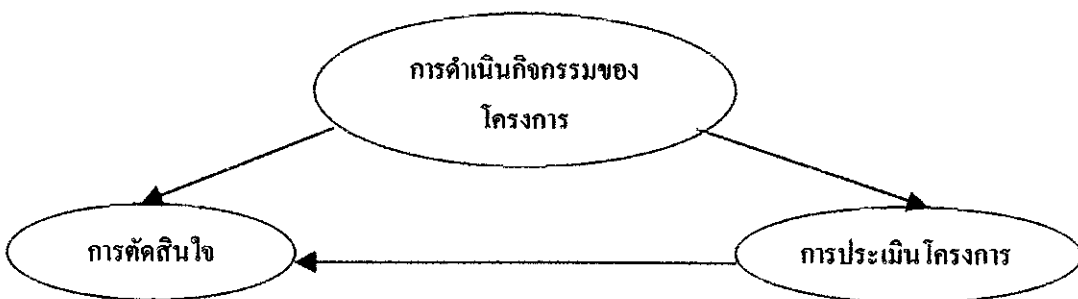
วิธีการประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ System approach ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้สร้างแบบจำลอง (Model) เพื่อใช้ในการประเมิน โครงการนี้มี 4 ระบบ คือ ประเมินระบบบริบท ระบบปัจจัยนำเข้า ระบบกระบวนการ และระบบผลผลิต

องค์ประกอบของระบบ

รูปที่ 3.1 แสดงองค์ประกอบของระบบ CIPP

ในรูปแบบการประเมินชีพี ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่าการประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับเป็นทางเลือกในการตัดสินใจโดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

รูปที่ 3.2 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตףเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ
 ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
 ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตףเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบ ชิพ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

(ชุควิชาการประเมินเพื่อพัฒนา : 2545 : 89-90)

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนบ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในการประเมินโครงการในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งหน่วยระบบของการประเมินออกเป็น 2 หน่วยระบบคือ

- 1) หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
- 2) หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

คำว่า กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการวิจัยหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกันกลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ

2 ประการคือ

- 1) วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร
- 2) ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

จะเห็นว่า องค์ประกอบหลังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลการวิจัยที่ได้ เพราะถ้าผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างแล้วได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสรุปผลการวิจัยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะใช้โดยวิธีการใดเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนั้น การสรุปผลก็ใช้การพรรณนาและอธิบาย บนพื้นฐานของข้อค้นพบที่มาจากคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมถึงการสรุปผลเชิงอนุมานกลับไปเพื่ออธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมถึงการสรุปผลเชิงอนุมานกลับไปเพื่ออธิบายคุณลักษณะของประชากรก็จะเกิดความคลาดเคลื่อนตามไปด้วย

การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง

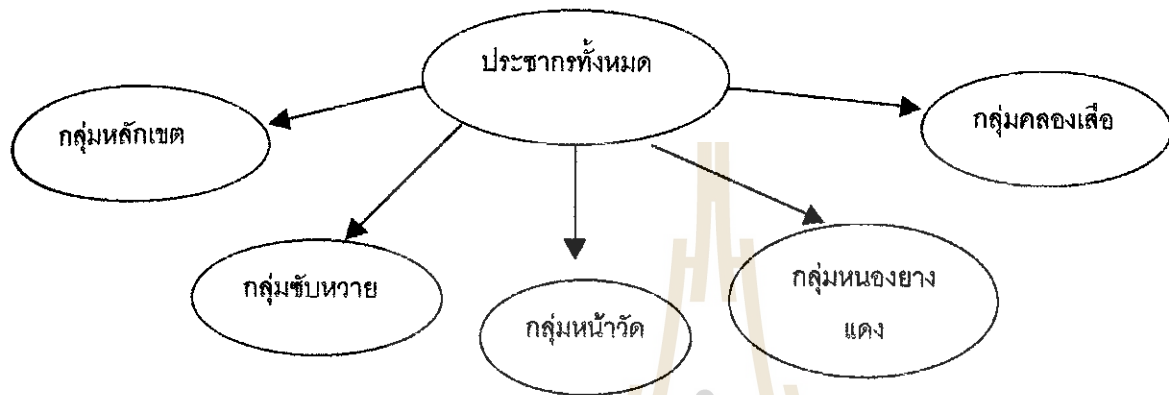
ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหลักเขต ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) หรือแบบแบ่งกลุ่มตามพื้นที่ (Area Sampling) เป็นการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม โดยที่ประชากรแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันออกไป

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. แบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ โดยมีประชากรมีลักษณะที่แตกต่างกันและลักษณะคล้ายกัน ในหมู่บ้านหลักเขตนั้นจะมีลักษณะการสร้างถิ่นฐานแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ดังนี้

- 1.1 กลุ่มหลักเขต
- 1.2 กลุ่มซบหวาย (โรงเรียน)
- 1.3 กลุ่มหน้าวัด
- 1.4 กลุ่มคลองเสื่อ
- 1.5 กลุ่มหนองยางแดง

2. สุ่มตัวอย่าง 30 % ของประชากรทั้งหมด จาก 122 ครัวเรือน
3. สุ่มจากกลุ่มทั้ง 5 กลุ่ม โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างแล้วสุ่มเลือกจากตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ

รูปที่ 3.3 แสดงขั้นตอนของการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการดำเนินการโครงการใดๆ นั้น จะต้องมีกำหนดระดับของการปฏิบัติงานที่บ่งชี้ว่าการดำเนินโครงการนั้นๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว

3.1 ตัวแปร (Variables) หมายถึง สิ่งหรือคุณสมบัติเฉพาะเรื่องที่กำลังศึกษาตัวแปรแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) หรือตัวแปรต้น หรือตัวแปรที่เป็นเหตุ(Cause)
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) หรือตัวแปรที่เป็นผล (Effect)

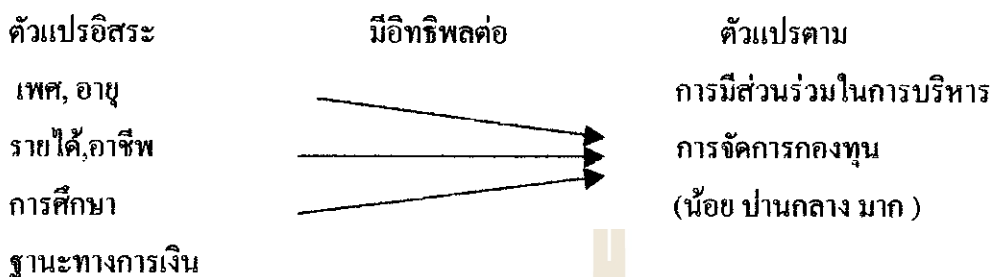
1) ตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรต้น หมายถึง สิ่งหรือคุณลักษณะ หรือการกระทำใด ๆ อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตาม

2) ตัวแปรตาม หมายถึง สิ่งหรือคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของตัวแปรอิสระ ตัวอย่าง ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน 1 ล้านบาทของหมู่บ้านหลักเขต

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน 1 ล้านบาทของหมู่บ้านหลักเขต ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ได้ดังนี้ คือ น้อย ปานกลาง มาก

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ การศึกษา อาชีพ ฐานะทางการเงิน เป็นต้น

การหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการเก็บรวบรวมข้อมูลของหมู่บ้านหลักเขตได้ดังนี้

รูปที่ 3.4 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรอิสระ

เพราะฉะนั้นในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นทำให้เราทราบว่า มีตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น ตัวแปรใดบ้างที่มีความสำคัญต่อตัวแปรตาม ก็ทำให้การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุน 1 ล้านบาทของหมู่บ้านหลักเขต

3.2 ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้นจะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนลักษณะในเชิงคุณภาพ ในการกำหนดตัวชี้วัดนั้นสามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การกำหนดค่าตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดตัวชี้วัดในลักษณะตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ เช่น ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย

2. การกำหนดค่าตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดของแต่ละบุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปลงกำหนดค่าในเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของร้อยละหรือสัดส่วนที่ต้องการได้

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบซิพพ์โมเดล (CIPP Model)

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหลักเขตครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่
 - ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
 - ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
 - ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

- ตัวชี้วัดผลผลิต (Product indicator)
- 2) ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่
- ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
 - ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
 - ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
 - ตัวชี้วัดผลผลิต (Product indicator)

ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1) บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ,ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- ความยากจนของประเทศ
- นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2) บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปรตาม บร. 1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

- 5.1 ลักษณะด้านเศรษฐกิจ และอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง, การเช่าที่ดินทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ จนต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หนี้ยืมสิน. การตลาดสำหรับผลผลิต. และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์
- 5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิต ได้สืบทอดกันมา เช่นงานทำบุญกลางบ้านประจำปี ในเดือนพฤษภาคม
- 5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่หมู่บ้าน เช่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่ม/ องค์กร มีวิสัยทัศน์และความเสียสละให้กับการทำงานให้กับกลุ่มอย่างจริงจัง , ความขยันหมั่นเพียรของคนในหมู่บ้าน , การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น
- 5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน เช่น การละทิ้งถิ่น ความสนใจส่วนรวมเป็นบางส่วน เป็นต้น

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ก็คือตัวชี้วัดที่กล่าวมาแล้ว ในหัวข้อตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

- 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยหาตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินให้กู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจกรรมใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

1.3.4 หนี้ภายนอกระบบของผู้กู้

1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

2.1 เงินที่กู้มาได้

2.2 เงินอื่น ๆ

2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ

2.4 เทคนิควิธีทำงาน

2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งพาตนเอง

4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหลักเขต มีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน)
- 4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 1) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นคว้าหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)

- 9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการณี)
- 12) แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ตอบคำถามและประเด็นที่ต้องการประเมิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นกระบวนการที่ขั้นตอนเริ่มต้น ตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการแสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้รู้แต่ละราย

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านหลักเขต ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้เก็บข้อมูลต่าง ๆ สำหรับใช้ในการประเมินโครงการ ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้งนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดข้อมูล ขอบเขตและเครื่องมือในการเก็บแต่ละครั้งให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน และมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล
การสัมภาษณ์ โดยใช้ บร. ต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน - คณะกรรมการกองทุน - สมาชิก

วิธีการเก็บข้อมูล	แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล
การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน	- ประชาชนกองทุน ค. หนองสาหร่าย - คณะกรรมการกองทุน ค.หนองสาหร่าย - สมาชิกผู้กู้เงิน - บัณฑิต ค. หนองสาหร่าย
การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม	- การเข้าร่วมประชุมประจำเดือนกองทุนหมู่บ้าน
การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม	- การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - การเข้าร่วมประชุมพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ศึกษาจากเอกสาร	- ข้อมูลระดับหมู่บ้าน - ข้อมูลระดับตำบล

ตารางที่ 3.2 (ต่อ) การเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล เป็นต้น แล้วนำข้อมูลนั้นๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา : 2545 : 113)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ผู้ประเมินได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่ามีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มา หรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหลักเขต ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ประเภทที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) จะใช้ในการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหา (content) ในเอกสาร เช่นเอกสารทางราชการ ข้อมูลระดับหมู่บ้าน

2. การวิเคราะห์โดยสังเกต โดยสังเกตพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ที่อยู่ในสังคมหรือหน่วยงาน แล้วนักวิจัยจะทำการวิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปความออกมาโดยไม่ใช้วิธีการทางสถิติช่วย แต่เป็นการใช้การสังเกตและวิเคราะห์ของนักวิจัยเอง ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้เขียนสารนิพนธ์ต้องการทราบถึงความสามัคคีของชาวบ้านหลักเขต จึงสังเกตจากการเข้าร่วมประชุมประจำเดือน ในแต่ละครั้งว่า พบว่าจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมมีประมาณ 3 ใน 4 ของประชากรทั้งหมด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ โดยข้อมูลที่ทำการประเมินที่จัดอยู่ในรูปของข้อมูลเชิงคุณภาพคือ ความสามัคคีของชุมชนในหมู่บ้านทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพพ์ โมเดล (CIPP MODEL) ซึ่งผู้เขียนสารนิพนธ์ได้รายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 5 ตอน ดังนี้

- 1 ผลการประเมินโครงการบริบทชุมชน
- 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
- 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
- 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี - เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

จากการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่าความอยู่ดีมีสุขของคนไทยลดลงและยังไม่กลับไปสู่ระดับเดิมก่อนที่จะเกิดวิกฤติ โดยช่วงก่อนเกิดวิกฤติดัชนีความอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับ 77.1% และผลกระทบจากวิกฤติทำให้ดัชนีรวมลดลงเหลือ 71.3% ซึ่งสองปีหลังจากนั้นจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นแต่ยังคงในระดับต่ำกว่าก่อนเกิดวิกฤติ คือ 72.1% ในขณะที่การว่างงานและความไม่มั่นคงในการทำงานส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยมากที่สุด โดยวิกฤติเศรษฐกิจทำให้คนไทยว่างงานมากขึ้นและปัจจุบันยังไม่กลับคืนสู่ภาวะปกติเหมือนช่วงก่อนวิกฤติ โดยปี 2539 ก่อนวิกฤติเศรษฐกิจมีอัตรา

การว่างงานเพียง 1.5% หรือ 4.9 แสนคนเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบทำให้ธุรกิจปิดกิจการ การจ้างงานลดลงรุนแรง ทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น 4.4% หรือคิดเป็นคนที่ว่างงานถึง 1.41 ล้านคนเพิ่มขึ้น 2.8 เท่าและจากวิกฤติเศรษฐกิจทำให้คนยากจนเพิ่มขึ้นอีก 1.4 ล้านคนจนถึงปัจจุบันมีคนยากจนทั้งหมด 8.2 ล้านคน

(21 มิถุนายน 2545). สศช. เปิดโปงคนจนพุ่งพรวด 8.2 ล้านคน. เติลินิวส์ : 9.)

ปี 2538 - 2539 ที่เงินตราสำรองสูงถึงระดับ 35,000 - 39,000 ล้านดอลลาร์ เมื่อสิ้นปี 2539 วงเงินกู้ยืมสูงถึงประมาณ 90,000 ล้านดอลลาร์ ของเอกชน 72,000 ล้านดอลลาร์ ของรัฐ 18,000 ล้านดอลลาร์ เมื่อถึงกำหนดการชำระหนี้โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้นที่ต้องชำระภายในปี 2540 - 2541 ซึ่งมีอยู่ถึงประมาณ 48,000 ล้านดอลลาร์ (ทั้งหมดเป็นหนี้ของเอกชน) มีผลให้ค่าเงินบาทตกต่ำและต้องปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัวในที่สุด เมื่อ 2 กรกฎาคม 2540 เป็นสถานการณ์ที่บ่งชี้ว่า เงินสำรองที่มีอยู่ไม่พอชำระหนี้ถ้านำเงินสำรองไปใช้หนี้หมดหลักประกันค่าเงินบาทก็ต้องหมดไปด้วย จึงนำไปสู่ภาวะวิกฤติทางการเงินและเศรษฐกิจการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ เพื่อชำระหนี้สำรองที่มีอยู่เดิม ค่าเงินบาทตกต่ำความเชื่อถือในสถาบันการเงินหดหาย ถูกจำกัดเงินออก สถาบันการเงินที่เหลืออยู่ขาดสภาพคล่องผู้ลงทุนกู้เงินไม่ได้ การลงทุนชะงักงัน การว่างงานเพิ่มขึ้นเกิดปัญหาสังคมตามมารัฐบาลหาทางออกไม่ได้ การว่างงานซึ่งประมาณว่ามีถึง 2 ล้านคน

(การจัดการและการวางแผนธุรกิจ, 2545: 136-137)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้แสดงเจตนารมณ์ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของประเทศไทย มีหลาย ๆ ประเด็น มีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง เช่น นโยบายด้านการสร้างรายได้ นโยบายด้านการพาณิชย์ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เป็นต้น

ก. นโยบายการสร้างรายได้ พุฒถึงการแก้ปัญหา หนี้สินของประเทศ ด้วยการสร้างรายได้ โดยเน้นการสร้างรายได้ทุกระดับ ส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชนในระดับรากฐานของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อบริโภค การนำผลผลิตที่เหลือออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งส่งเสริมเชื่อมโยงอย่างเกื้อกูลและสนับสนุนซึ่ง

กันและกับธุรกิจขนาดใหญ่สู่ตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมรายได้ให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ

รัฐบาลสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิต ทั้งภาคเกษตรอุตสาหกรรมและบริการ เพื่อตอบสนองของความต้องการของตลาดยุคใหม่ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ และศักยภาพของทักษะที่โดดเด่น เพื่อสร้างฐานการกระจายโอกาส กระจายความเสี่ยง และฐานการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านการบริการ

- ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน โดยการพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐานและส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

- ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีแนวหลาย ๆ ด้านดังนี้

1) ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือภูมิปัญญาไทย ศักยภาพทางการผลิตและการตลาด

2) เสริมสร้างให้มีการพัฒนาการอุตสาหกรรมพื้นฐาน

3) พัฒนานวัตกรรมและแรงงานภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา

4) ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้การสนับสนุน และส่งเสริมร่วมมือในการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีระหว่างรัฐเอกชนและสถาบันการศึกษารวมทั้งผลักดันให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศ เกี่ยวกับการปัจจัยการผลิตและการตลาด

5) ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินงานของกองทุนร่วมทุนตลอดจนระบบการค้ำประกันสินเชื่อเพื่อพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

6) สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ ๆ ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

- การบริการและการท่องเที่ยว รัฐบาลมีแนวนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการ ยกกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและการท่องเที่ยว โดย

1) พัฒนาภาคบริหารจากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน จัดหน่วย งาน และองค์กรเพื่อให้มีการใช้ศักยภาพการบริการอย่างเต็มที่ รวมทั้งเร่งรัด พัฒนาผู้ประกอบการ ด้านบริการให้มีความรู้และทักษะทั้งด้านภาษา มาตรฐานการบริการ และการจัดการ

2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการเร่งฟื้นฟูประดับความสัมพันธ์และความร่วม มือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ ทั้งการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมทั้งอุปสรรคในการท่องเที่ยว นอกจากนี้ได้มีแนว ทางในการบริหารงานท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก

ข. นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รัฐบาลได้มีความมุ่งมั่น ในการพัฒนาเครือข่ายการค้าเข้าสู่ระดับโลก โดยการผลักดันให้มีการแข่งขันเสรีเวทีการค้า ระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้า รวมทั้งส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ แต่ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็คือ การส่งเสริมให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและ ขนาดย่อมสามารถดำรงอยู่และปรับตัวรองรับการแข่งขันการเปิดเสรีด้านการค้าและการบริการได้

รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความเข้มแข็งพร้อม ๆ ไปด้วยการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว โดยได้ดำเนินการดังนี้

1) คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้จัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME Development Bank) จึงได้อนุมัติหลักการให้ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแปรสภาพบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาด ย่อม (บอย.) เป็นธนาคารเพื่อเป็นแหล่งเงินทุน ให้กับ SME ทั้งในรูปเงินกู้และการค้าประกันสินเชื่อ

2) มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐปล่อยสินเชื่อให้กับ SME

3) ลดภาษีเงินได้ให้กับนิติบุคคลให้กับ SME เฉพาะกรณีและผู้ประกอบการ มีทุนจดทะเบียนชำระแล้ว ไม่เกิน 6 ล้านบาท จากอัตราภาษีปัจจุบัน 30% เป็นดังนี้

- SME ที่มีกำไรไม่เกิน 1 ล้านบาท เสียภาษี 20%
- SME ที่มีกำไรไม่เกิน 1 - 3 ล้านบาท เสียภาษี 25%
- SME ที่มีกำไรเกินกว่า 3 ล้านบาท เสียภาษี 30%
- ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี สำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital)

เพื่อจูงใจให้นำเงินไปลงทุนในกิจการ SME ที่มีศักยภาพในการ เติบโตดังนี้

- ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้สำหรับรายได้ที่เป็นเงินปันผล

หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการ โอนหุ้นที่ธุรกิจร่วมลงทุนได้รับ

- ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลและผลประโยชน์จากการ

โอนหุ้นที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุนในธุรกิจเงินร่วมลงทุน

จากที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลได้เห็นความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และยังสามารถส่งเสริมธุรกิจประเภทนี้ได้อย่างจริงจังดังนั้นจะเห็นว่ามีหน่วยงานต่าง ๆ มากมายทั้งในภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีบทบาทต่อการส่งเสริมธุรกิจดังกล่าว

(ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ : 2545 :223 -225)

กล่าวโดยสรุป SMEs โดยสรุปมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจคือ

1. ช่วยสร้างงาน
2. สร้างมูลค่าเพิ่ม
3. สร้างเงินตราต่างประเทศ
4. ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศโดยการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ
5. เป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุนและสร้างเสริมประสิทธิภาพ
6. ช่วยเชื่อมโยงกับกิจการขนาดใหญ่และภาคการผลิตอื่น ๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม
7. เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ

(โครงการจัดตั้งสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม : 5)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ในปัจจุบันเห็นได้ว่าไทยนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเข้ามาผลิตสินค้าแทนการใช้วัตถุดิบในประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท เช่น น้ำมัน สินค้าทุน สินค้าอุปโภค-บริโภค และวัตถุดิบที่ใช้ผลิตสินค้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มาตรการควบคุมการนำเข้านั้นจะไม่ใช่มาตรการภาษี

“ที่ผ่านมามีการนำเข้าสินค้าทุน เช่น เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้มาผลิตสินค้า เพื่อการส่งออกประมาณ 40 % ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดรองลงมาเป็นวัตถุดิบประมาณ 30% ซึ่งการนำเข้าสินค้านี้กล่าวเห็นว่าเป็นสัดส่วนที่สูงจึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่สนับสนุนให้อุตสาหกรรมใช้ชิ้นส่วนในประเทศ เพื่อให้ดุลการค้าเป็นบวกมากขึ้น เพราะที่ผ่านมามองเห็นได้ว่าการส่งออกน้อยกว่านำเข้าทำให้ดุลการค้าติดลบ รวมทั้งจะศึกษาด้วยว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) จะเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้กับนักลงทุนที่ใช้วัตถุดิบในประเทศเพิ่มขึ้น”

สำหรับตัวเลขการส่งออกในเดือน พ.ค. มีมูลค่า 5,935 ล้านดอลลาร์เพิ่มขึ้น 3.16% นำเข้า 5,284 ล้านดอลลาร์ เกินดุลการค้า 651 ล้านดอลลาร์ ซึ่งการส่งออกในเดือน พ.ค. นี้ถือว่าสูงสุดในรอบ 14 เดือน

โดยสินค้าสำคัญที่ส่งออกเพิ่ม เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีสัดส่วนส่งออกสูงถึง 23% ส่งออกเพิ่มขึ้น 1.5% เครื่องใช้ไฟฟ้ามีสัดส่วนส่งออก 12.6% ส่งออกเพิ่มขึ้น 10.9% อัญมณีและเครื่องประดับ 30% ยานยนต์และอุปกรณ์ชิ้นส่วน 20.4% เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ชิ้นส่วน 13.7% ของเล่น 16.3% เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ต่างๆ 32.9% เครื่องมือแพทย์ 12.1% ไม้สัก แห่เย็บ แห่แข็ง 32%

นอกจากนี้การส่งออกในตลาดหลักเช่นสหรัฐเพิ่มขึ้น 6.2% ญี่ปุ่น 2.5% ขณะที่ยุโรปส่งออกติดลบ 5.3% ซึ่งอาจเป็นผลมาจากยุโรปตรวจพบสารปฏิชีวนะในกุ้ง-ไก่ของไทยทำให้ยอดการส่งออกน้อยลง ส่วนตลาดรองสัดส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้น เช่น ออสเตรเลีย 17.3% ตะวันออกกลาง 10.3% ยุโรปตะวันออก 35.4% และลาตินอเมริกา 9.6% อย่างไรก็ตาม ตลาดการส่งออกในตลาดหลักลดลงเหลือ 66.4% แต่สัดส่วนตลาดใหม่เพิ่มขึ้นเป็น 33.6% ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐที่ต้องการเพิ่มสัดส่วนตลาดใหม่ให้เพิ่มเป็น 40% ในปี 2547

(29 มิถุนายน 2545) ปีใช้วัดดุลคิพในประเทศแก่ขาดดุลการค้า. เคลินิวส์:9)

ตารางที่ 4.1 การขาดดุลการค้าของไทย

ปี	ยอดขาดดุลการค้า	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของ GDP
2531	109,544	7.2
2532	146,364	8.2
2533	254,635	12.2
2534	233,201	9.7
2535	208,601	7.3
2536	230,733	7.2
2537	231,437	6.4
2538	357,276	8.4
2539	424,725	9.0

ที่มาธนาคารแห่งประเทศไทย

ในช่วงปี 2531 - 2539 คือยุคทองของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญของสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกสูงถึงร้อยละ 74 - 75 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด แต่ปรากฏว่ายอดขาดดุลการค้ากลับสูงขึ้น โดยเฉพาะจากปี 2535 เป็นต้น มาเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจซึ่งประมาณ ร้อยละ 50 - 60 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรกรรม การขาดดุลการค้า ประมาณ 10,000 - 12,000 ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 4 - 5 ของ GDP (ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ)แต่ถึงยุคทองของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ปรากฏว่าการขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ ร้อยละ 8 - 9 ของ GDP (ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ) การขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นำไปสู่ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (ดุลการค้าและดุลบริการ) เพราะรายได้จากภาคบริการ ในที่สุดแล้วก็ไม่เพียงพอที่จะนำมาชดเชยดุลการค้า ยิ่งการนำเข้าและการส่งออกของไทยต้องพึ่งการขนส่งของบริษัทเดินเรือจากต่างประเทศ จึงต้องเสียค่าระวางเรือและค่าประกันภัยให้ ต่างประเทศมากขึ้น ยิ่งมีการส่งออก - นำเข้ามากขึ้น ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ก็ยิ่งมากขึ้น ดังนั้น ในปี 2538 - 2539 ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลสูงมากถึงประมาณร้อยละ 9 ของ GDP การขาดดุลเช่นนี้ นำไปสู่ปัญหาเงินทุนระหว่างประเทศหรือเป็นรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเป็นหลักค่าประกันค่าเงินบาท ยิ่งขาดดุลมากก็หมายความว่า เงินตราต่างประเทศก็ยิ่งร่อยหรอ ปี 2538 - 2539 เงินตราสำรองยังสูงถึงระดับ 35,000 ล้านดอลลาร์ - 39,000 ล้านดอลลาร์ นั้นปัจจัยค้ำจุนวงเงินสำรองที่สำคัญคือเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ทั้งการกู้ยืมภาครัฐและเอกชน ปรากฏว่าสิ้นปี 2539 วงเงินกู้ยืมสูงถึง 90,000 ล้านดอลลาร์ ของเอกชน 72,000 ล้านดอลลาร์ ของรัฐ 18,000 ล้านดอลลาร์ เมื่อถึงกำหนดการชำระหนี้ โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้นที่ต้องชำระภายในปี 2540-2541 ซึ่งมีอยู่ประมาณ 48,000 ล้านดอลลาร์ (ทั้งหมดเป็นหนี้ของเอกชน) มีผลให้ค่าเงินบาทตกต่ำและต้องปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัวในที่สุด เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 เพราะสถานการณ์บังคับที่ว่าเงินสำรองที่มีอยู่ไม่พอชำระหนี้ ถ้านำเงินสำรองไปใช้หนี้หมด หลักประกันค่าเงินบาทก็ต้องหมดไปด้วย จึงนำไปสู่ภาวะวิกฤติทางการเงิน (การจัดการและการวางแผนธุรกิจ, 2545: 136)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ด้านสินค้าการเกษตร ดูเหมือนจะเกือบล่มระหว่างไทยกับจีน เพราะจีนนำเข้าจากไทยเป็นพวกข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา สินค้าประมง น้ำตาล ซึ่งไม่ได้มาแข่งอะไรกับเรา เรานำเข้าจากจีนส่วนใหญ่ก็เป็นพวกผลไม้เมืองหนาว เช่น แอปเปิ้ล ข้าวโพด ฉะนั้นโดยภาพรวมแล้ว ถ้ามีการจัดทำเขตการค้าเสรี ไทย - จีน ประเทศไทย ควรจะได้ประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรมบางเรื่อง ประเทศทั้งสอง อาจจะได้ประโยชน์ร่วมกันคือการนำเข้าวัตถุดิบจากจีนอาจจะถูกลงทำให้ต้นทุนการผลิตนั้นต่ำลง แต่ว่าในด้านของสินค้าอุตสาหกรรมนั้น ไทยคงจะต้อง

เจรจากับจีนเพื่อที่จะให้มีการยึดหยุ่นที่จะปกป้อง ผลกระทบในทางลบอันนี้ แต่ในที่สุดแล้วก็จะนำไปสู่คำถามที่ว่า มีมาก น้อยเพียงใด ความเป็นไปได้ที่จีนจะยอมทำเขตการค้าเสรีทวิภาคี กับไทย (มติชนสุดสัปดาห์, 15 กรกฎาคม 2545: 28-29)

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

นายกรัฐมนตรีได้เปิดเผยถึงปัญหาหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน จำนวน 1.398 ล้าน ล้านบาท รัฐบาลกำลังหาแนวแก้ไขเพื่อให้เห็นชัดเจนว่าประเทศไทยจะเดินหน้าไปทางไหนและไม่ได้นั่งนอนใจกับภาระดอกเบี้ยจ่าย ที่คนไทยต้องแบกรับภาระหนี้อยู่คนละ 40,000 บาท ประชาชนแต่ละคนต้องรับภาระเงินต้นถึงคนละ 20,000 บาท และเมื่อรวบรวมภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นทำให้คนไทยต้องรับภาระถึงคนละ 40,000 บาท ดังนั้นการประกาศแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้สินของกองทุนฟื้นฟูในครั้งนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนหลังจากที่หนี้สินได้สะสมมานาน

(23 มิถุนายน 2545 : คนไทยแบกหนี้คนละ 40,000 :คมชัดลึก: 12)

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทหรือเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นในอดีตเมื่อ 40 ปีที่แล้วนักเศรษฐศาสตร์ระบุว่าประเทศไทยมีคนจนประมาณ 57% ของคนไทยทั้งประเทศแต่เมื่อเปลี่ยนมาใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมสมัยใหม่ สัดส่วนคนจนของไทยลดลงจนปัจจุบันเหลือเพียง 11.4% โดยคำนวณจากรายได้ที่พอเลี้ยงชีพหรือเส้นความยากจนแต่เนี่ยเป็นการวัดที่เน้นตัวเงินรายได้เป็นหลัก จึงไม่อาจสะท้อนความเป็นคนจนได้อย่างแท้จริง เพราะปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้น คนสมัยนี้ต้องซื้อข้าวกิน ต้องซื้อเครื่องใช้ไม่สอยที่จำเป็นแก่ชีวิตประจำวันมากขึ้น ดังนั้นรายได้ในและเดือนที่สูงกว่าเส้นความยากจน ก็อาจไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายทำไม.....? ถึงเป็นเช่นนี้ทำไมคนไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่กลับไม่พอกิน ความจนในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

ในอดีตไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบผลิตผสมผสานแบบพึ่งตนเอง ผลิตเพื่อกินเพื่อใช้ ภายหลังมีการพัฒนาเข้าสู่ระบบนิยมซึ่งเป็นทุนนิยมผูกขาด โดยบริษัททุนข้ามชาติตามนโยบายเปิดเศรษฐกิจแบบเสรีของรัฐบาลทำให้คนไทยต้องเปลี่ยนวิถีการผลิตมาเป็นการผลิตเพื่อขายอย่างเดียว มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้เนื่องจากการผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ทุกอย่างรวมถึงต้องซื้อเครื่องอุปโภคจำเป็นในชีวิตประจำวันในราคาสูงกว่ารายได้ เนื่องจากราคาจะถูกกำหนดโดยนายทุนกลุ่มใหญ่ซึ่งกำเศรษฐกิจของประเทศไว้คนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีปัจจัยการผลิตและปัจจัยการยังชีพที่เหมาะสม ขัดสนที่ดินทำมาหากินไม่มีเงินทุนต่อการผลิตของตนเอง ต้องไปกู้หนี้ยืมสิน

คนไทยถูกทำให้ยากจนลง โดยเฉพาะเกษตรกรเริ่มเป็นหนี้มากขึ้น เนื่องจากเสียเปรียบและแข่งขันสู้ระบบทุนนิยมไม่ได้ เพราะเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กกว่า มีความรู้ความชำนาญในการผลิตน้อยกว่ามีเพียงพ่อค้า นายทุน และเกษตรกรส่วนน้อยที่เป็นเจ้าของกิจการและควบคุมการผลิตเท่านั้นที่ร่ำรวยขึ้น แต่เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศกลับยากจนลงการดิ้นรนเพื่อเอาชีวิตรอดของเกษตรกรในชนบท ทำให้คนจำนวนมากต้องอพยพเข้ามาในเมืองเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า แต่พอมาเจอการแข่งขันแบบมือใครยาวสาวได้สาวเอา และมีข้อจำกัดทางสังคมหลายอย่างทำให้คนเหล่านี้กลายเป็นคนจนเมืองไปในที่สุด

ในสังคมเมืองมีระบบความสัมพันธ์ทางการเมืองแบบอำนาจนิยม มีการเล่นพรรคเล่นพวกและนับถือเงินเป็นส่วนใหญ่ ผู้มีความรู้มีอำนาจต่อรองน้อยถูกรังแก และเป็นผู้ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่ตลอดเวลาในแทบทุกด้านคนเหล่านี้ก็ต้องจ่ายค่าเสียหายต่างๆ แพงกว่าคนอื่น ต้องจ่ายภาษีเดือน ต้องจ่ายค่านายหน้า เปอร์เซนต์ให้กับคนที่มิอำนาจเหนือกว่าถ้าเปรียบเป็นสัดส่วนรายได้แล้วจะมีรายจ่ายค่อเดือนสูงกว่าคนอื่นรายได้ต่ำแต่รายจ่ายสูง เมื่อไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ได้ ไม่รู้จักคอยม บริโภคแต่สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์คนส่วนใหญ่ต้องซื้อสินค้าเงินผ่อนต้องหมุนเงินใช้ไปวันๆ ดอกเบี้ยทบต้น วิธีชีวิตแบบนี้เน้นเป็นการซ้ำเติมให้ผู้มีรายได้น้อยอยู่แล้วจนมากขึ้นไปอีกสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมในประเทศทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำค่าสูงระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้นและยังช่องว่างระหว่างรายได้ของคนจนและคนรวยห่างกันมากขึ้น ก็จะนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ทางสังคมตามมา โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม ความยากจนไม่ว่าในแง่เศรษฐกิจหรือสังคม ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดปัญหาซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมตามมามีทั้งนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลจะต้องขบคิดอย่างเร่งด่วน

(นภาพร พานิชชาติ, ทีมเคลินิวส์.(2 พฤษภาคม 2545)ยากจน.ปัญหาที่ไทยต้องเผชิญ-(2)ทุนนิยมผูกขาดซ้ำเติมคนจน.เคลินิวส์ :6)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

พ.ศ. 2490 เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านโดยเรียกหมู่บ้านนี้ว่า หมู่บ้านซับหวาย หลักเขต เพราะเมื่อ ก่อนมีบ่อน้ำซับอยู่ 3 บ่อ เนื้อหมู่บ้านได้แก่ บ่อชกคา บ่อซับหวาย และบ่อซับหว่า แต่ในบ่อซับหวายนั้นมีป่าหวายเกิดขึ้นล้อมรอบอย่างหนาแน่น และมีน้ำอุดมสมบูรณ์ เป็นที่อุปโภค บริโภคของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ชาวบ้านตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า บ้านซับหวาย ซึ่งบ่อน้ำซับเหล่านี้ปัจจุบันยังคงมีน้ำอยู่เป็นบางช่วงเช่น ฤดูฝนแต่ถ้าเป็นฤดูแล้งน้ำมักจะขาด อาจเป็น

เพราะขาดการบูรณะ เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ ปัจจุบันใช้น้ำใต้ดินและลำคลอง ส่วนบ่อน้ำซับต่าง ๆ เป็นแหล่งน้ำไว้ให้สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ คืมกิน

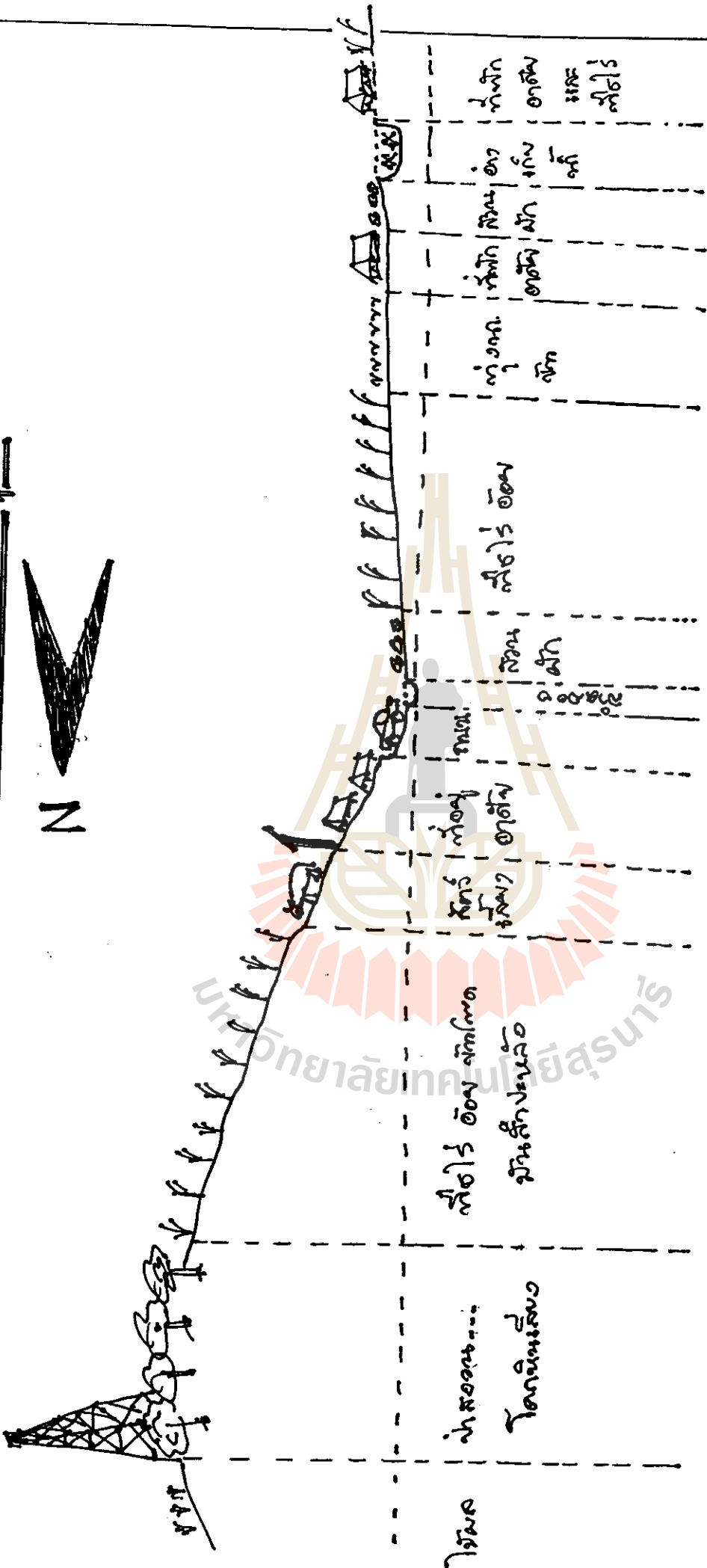
ส่วนชื่อหลักเขตนั้นจากการสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่บอกว่า ที่มาอยู่ระยะแรกๆ ก็ไม่รู้ว่่าที่ดินที่ตนเองทำมาหากินนั้นเป็นของใคร เพราะมันอยู่ระหว่างเขตนิคมสร้างตนเองกับเขตทหาร พอมีคนถามว่าไปทำไร่ที่ไหน มักจะได้ยินคำตอบจากคนทั่วๆ ไปว่า “ไปทำเขตทหาร” ดังนั้นจึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “บ้านหลักเขต” กลุ่มคนกลุ่มแรกที่เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้อพยพมาจากจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดขอนแก่น ซึ่งแรกเริ่มจริง ๆ แล้วกลุ่มชนลุ่มนี้มาทำไร่ที่ตำบลจันทัก เมื่อมีการสร้างเขื่อนลำตะคอง ทำให้ที่ดินทำกินพร้อมที่อยู่อาศัยถูกน้ำท่วม จึงอพยพมาอาศัยและทำมาหากินในหมู่บ้านแห่งนี้ บุคคลที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านได้แก่ นายยัง ทวีพันธ์ ,นายแดง ทวีพันธ์ ,นายหนู สำลีหอม ,นายมี ศรีษะเดช และนางมี พิมพ์เสน

พ.ศ. 2500 กลุ่มคนที่อพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นอีก ได้แก่บรรดาครอบครัวญาติและกลุ่มคนตามหมู่บ้านอื่น และจากจังหวัดอื่น ๆ เช่น ย้ายมาจากอำเภอเมือง อำเภอโนนสูง อำเภอโนนไทย และจังหวัดสระบุรี ได้เข้ามาซื้อที่ดินและจับจองที่ดินเพื่ออยู่อาศัย และไว้ประกอบอาชีพ ซึ่งในระยะนี้ผู้คนเริ่มเพิ่มขึ้น แต่การคมนาคมเป็นทางเดินเท้าและทางเกวียนเป็นส่วนใหญ่

จากระยะปี พ.ศ. 2490 -2500 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ มีสัตว์ป่ามากมายพื้นที่ราบลุ่ม จะปลูกข้าวเพื่อบริโภค ที่ดอนปลูกข้าวไร่ ข้าวโพดและละหุ่งเป็นต้น สมัยนั้นการใช้ปุ๋ยใช้ยาและสารเคมียังไม่มีใครรู้จัก ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนใหญ่เรียบง่าย จะอยู่กลุ่มใครกลุ่มมัน ในช่วงปี พ.ศ. 2500 -2536 ประชากรได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ได้เริ่มขึ้น ทำให้ประชาชนเดิมประกอบอาชีพแบบพออยู่พอกินตามอัธยาศัย แต่นโยบายของชาติได้เปลี่ยนแนวความคิดการปฏิบัติเพื่อมุ่งเน้นการผลิตเพื่อขยายเป็นหลัก จึงทำให้ชาวบ้านหรือชุมชน ขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น และการใช้ปัจจัยการผลิตก็เพิ่มตามไปด้วย เมื่อประชากรขยายพื้นที่เพาะปลูก ป่าไม้และระบบนิเวศน์ได้สูญเสียไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน

ทางด้านความคิดของชุมชนในด้านต่างๆ รวมไปถึงการปกครองของหมู่บ้านยิ่งสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทำให้การปกครองดูแลประชาชนไม่ทั่วถึง ดังนั้น พ.ศ. 2536 ชาวบ้านซับหวาย - หลักเขต ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มคลองเสือ กลุ่มหนองยางแดง กลุ่มซับหวาย และกลุ่มหลักเขต ขอแยกหมู่บ้านออกจากหมู่ 5 บ้านซับหวาย โดยมีนายสมจริง ฟ่างสันเทียะเป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้ตั้งหมู่ชื่อหมู่บ้านที่แยกออกมาใหม่นี้ว่า “บ้านหลักเขต” หมู่ที่ 18 ของตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีนายสุพจน์ พัดน้อย เป็นผู้ใหญ่บ้าน นายจั่น นพพลกรัง และนายสมบูรณ ศรีษะเดช เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่บัดนั้นจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

ภาพเบื้องต้น บ้านหลักเขต หมู่ 18

ขนาด : ๓๕๕๕ x ๓๕๕๕

การตั้งถิ่นฐาน

ในอดีตนั้นผู้ที่เข้ามาอยู่ในระยะแรก ๆ อยู่กันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตามเครือข่าย คัดกับฝั่งลำคลองทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านและใกล้กับซบห้วยและรอบบริเวณซบคา ซึ่งชาวบ้านได้ใช้น้ำจากแหล่งนี้ไว้อุปโภคบริโภค ล้อมรอบไปด้วยป่าไม้เบญจพรรณมีทุ่งหญ้าและที่ราบลุ่มชาวบ้านได้อาศัยต้นไม้มาก่อสร้างบ้านเรือน ต่อมาระยะหลังเมื่อชุมชนขยายตัวขึ้น ป่าไม้ได้ถูกทำลายไปมาก สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป จึงทำให้น้ำไหลบ่าก สะล้างหน้าดินทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ ผลผลิตที่ได้จากการประกอบอาชีพก็ลดลง ทำให้การประกอบอาชีพต้องเพิ่มปัจจัยการผลิตมากขึ้น รายได้จึงลดน้อยลง ในพื้นที่หมู่บ้านนี้เป็นจุดรวมของแหล่งน้ำที่ไหลมาจากหมู่บ้านอื่นๆ เช่นหมู่บ้านซบยาง บ้านไทรงาม บ้านเฉลิมราษฎร์ และบ้านหนองแกตำบลวังไทร เป็นต้น ทำให้มีลำคลองเกิดขึ้นมาหลายสายแหล่งน้ำจึงอุดมสมบูรณ์ ความลาดเอียงของพื้นที่ประมาณ 2-3 เปอร์เซ็นต์ อีก 10-15 เปอร์เซ็นต์ เป็นที่เนินสูงหรือชาวบ้านเรียกว่า โคน

การขยายตัวของประชากรและชุมชน

เมื่อก่อนนั้นการอาศัยอยู่ของชุมชนเริ่มจาก กลุ่มคนกลุ่มแรกเพียงไม่กี่ครอบครัว จากนั้นได้มีการแยกครอบครัวจากพ่อแม่และบรรดาเครือญาติต่างๆ โดยตั้งถิ่นฐานอยู่รอบๆ ใกล้เคียงกัน และตามที่ทำมาหากิน ต่อจากนั้นได้มีกลุ่มอื่นๆ เข้ามาอาศัยทำมาหากินอีกพื้นที่หนึ่งที่อยู่ไม่ไกลกันนัก ซึ่งคนกลุ่มนี้ก็ย้ายมาจากต่างถิ่น ในการขยายประชากรก็ในลักษณะเดียวกัน เมื่อลูกหลานเติบโตได้มีความสัมพันธ์กันในระยะห่างแต่ละกลุ่ม ทำให้การกระจายประชากรของประชากรแผ่กว้างมากขึ้น

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ระบบนิเวศน์ของชุมชน

ทำเลที่ตั้ง

- หมู่บ้านหลักเขตแห่งนี้ตั้งอยู่ที่เส้นละติจูด 28 - 45 องศาเหนือ
เส้นลองจิจูด 32 - 42 องศาเหนือ
- จุดสูงสุดจากน้ำทะเลปานกลาง 330 ฟุต
- จุดต่ำสุดจากน้ำทะเลปานกลาง 310 ฟุต
- ความลาดเอียงของพื้นที่ เป็นที่ราบ 2 - 3 เปอร์เซ็นต์
- พื้นที่ดอน ความลาดเอียง ประมาณ 10-15 เปอร์เซ็นต์

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับ หมู่บ้านคลองยาง ม.3 และ หมู่บ้านบ่อทองหมู่ที่ 15

- ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง
- ทิศใต้ ติดกับ หมู่บ้านซับหวาย ม.5 และหมู่บ้านเฉลิมราษฎร์ ม. 21
 ต. หนองสาหร่าย อ. ปากช่อง
- ทิศตะวันออก ติดกับ หมู่บ้านหนองแก ม.4 และหมู่บ้านซับน้อย ต.วังไทร
- ทิศตะวันตก ติดกับ หมู่บ้านหนองไผ่ล้อม ม. 14 และ หมู่บ้านคลองทราย
 หมู่ที่ 19 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง

สภาพดิน

- เป็นดินชุดที่ 87 ชุดดินตาคลี มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดปานกลางละลาย น้ำดี เนื้อดินเป็นสีค้ำเหนียวปนทราย (ที่ราบ) ที่คอนลักษณะของเนื้อดินเป็น ดินร่วนปนทราย
- ชั้นของดินพื้นที่ราบ และชั้นของดินพื้นที่ดอน
 ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะในหมู่บ้านหลักเขต มีอยู่ประมาณ 20 ไร่ ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ซึ่งแต่ก่อนเป็นป่าช้าเก่า ในปัจจุบันยังคงอนุรักษ์ป่าไม้ไว้ และพื้นที่อีกแห่งหนึ่งเป็นที่จัดประชุมของหมู่บ้านประจำเดือน โดยโรงเรียน ได้ยกพื้นที่นั้นให้กับหมู่บ้านจำนวน 1 ไร่ แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

แหล่งน้ำ		การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	2	✓	
คลองน้ำ	1	✓	
ฝายกั้นน้ำ	4	✓	
ฝายกั้นน้ำขนาดกลาง	1	✓	
สระน้ำ	1	✓	
บ่อบาดาล	9	✓	

ตารางที่ 4.2 แสดงแหล่งการใช้น้ำ

ระบบสาธารณสุขไปไกล

- พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้านแห่งนี้ เป็นที่ราชพัสดุ ทำให้ส่วนภาครัฐไม่ค่อยให้

ความสนใจเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคมากนัก จึงทำให้ชุมชนเหล่านี้ต้องพึ่งพาตนเองเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นถนนส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรังที่ได้รับการพัฒนา จากการ สนับสนุนของผู้นำและชาวบ้าน ถนนลูกรังทั้งหมดมีความยาวประมาณ 15,480 เมตร มีฝายขนาดใหญ่หรืออ่างเก็บน้ำ เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 30 ไร่ ใช้ทางการเกษตร โดยแบ่งเป็นพื้นที่นา 200 ไร่ ,สวนผัก 100 ไร่ ,พืชสวน 2 ไร่,

- ด้านไฟฟ้า ตั้งเสาไฟมาร่วม 15 ปี แต่ปัจจุบันยังไม่มีไฟฟ้า
- ประชากร

ลักษณะของประชากร ในหมู่บ้านหลักเขต ปัจจุบันมีครัวเรือน 122 ครัวเรือน มีประชากร 503 คน ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะ จำนวน 5 คน คนพิการ 3 คนได้รับการดูแลจากทางรัฐ ประชากรแยกเป็นหญิงชายดังนี้

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	328	47.31
หญิง	265	52.68

ตารางที่ 4.3 แสดงลักษณะของประชากร

ช่วงอายุประชากร		
ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	8	1.95
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	28	5.56
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	61	12.12
12ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	39	7.75
14ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	22	4.37
18ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	271	53.87
50ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	36	7.15
60ปี 1 วัน ขึ้นไป	38	7.55
รวม	503	

ตารางที่ 4.4 แสดงลักษณะช่วงอายุของประชากร

โรงเรียนและการศึกษา

มีโรงเรียนสหวิทยเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน ระดับการศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษา 6 มีครู 8 คน หมู่บ้านใกล้เคียงได้เข้ามาศึกษาที่โรงเรียนแห่งนี้ด้วย โรงเรียนได้ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 11 พฤษภาคม 2514 ครูจบการศึกษาระดับปริญญาตรี 8 คน มีอายุ 30 ปี ขึ้นทั้งหมด โดยมีครูที่สอนจบวิชาดังนี้

- วิชาเอกภูมิศาสตร์ มีจำนวน 1 คน
- วิชาเกษตรศาสตร์ มีจำนวน 2 คน
- วิชาประถมศึกษา มีจำนวน 2 คน
- วิชาวิทยาศาสตร์ มีจำนวน 1 คน
- วิชาบริหารการศึกษา มีจำนวน 2 คน

จำนวนนักเรียน

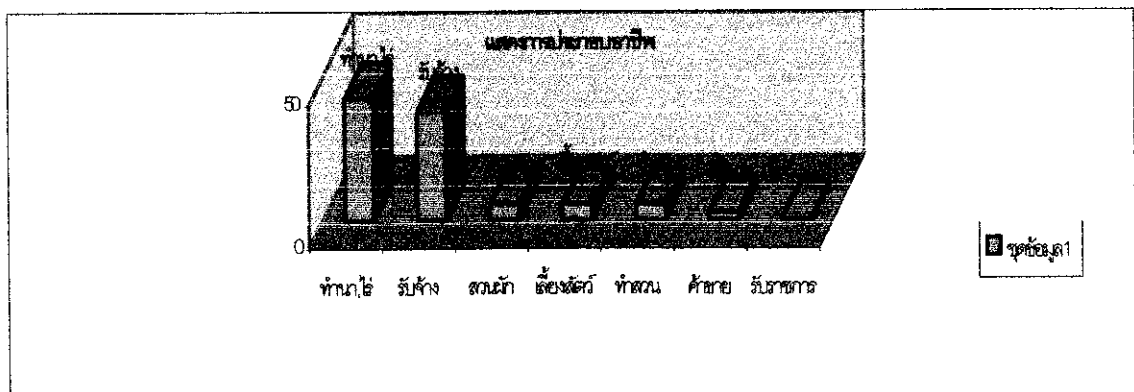
- ชั้นอนุบาล 1 มีเด็กนักเรียน 19 คน
- ชั้นอนุบาล 2 มีเด็กนักเรียน 18 คน
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีเด็กนักเรียน 18 คน
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีเด็กนักเรียน 14 คน
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีเด็กนักเรียน 17 คน
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเด็กนักเรียน 17 คน
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเด็กนักเรียน 15 คน
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเด็กนักเรียน 14 คน

รวมนักเรียนทั้งหมด 132 คน ชาย 62 คน หญิง 70 คน ภารโรง 1 คน

มีสมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน 25 คน โดยแยกเป็นระดับ

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจหมู่บ้าน

รูปที่ 4.2 แสดงการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ

อาชีพ	ครอบครัว	ร้อยละ
ทำนา,ทำไร่	79	42.70
รับจ้างทั่วไป	70	37.83
ทำสวน	10	5.40
ทำสวนผัก	10	5.40
เลี้ยงสัตว์	10	5.40
ค้าขาย	5	2.70
รับราชการ	1	0.54

ตารางที่ 4.5 แสดงการประกอบอาชีพ

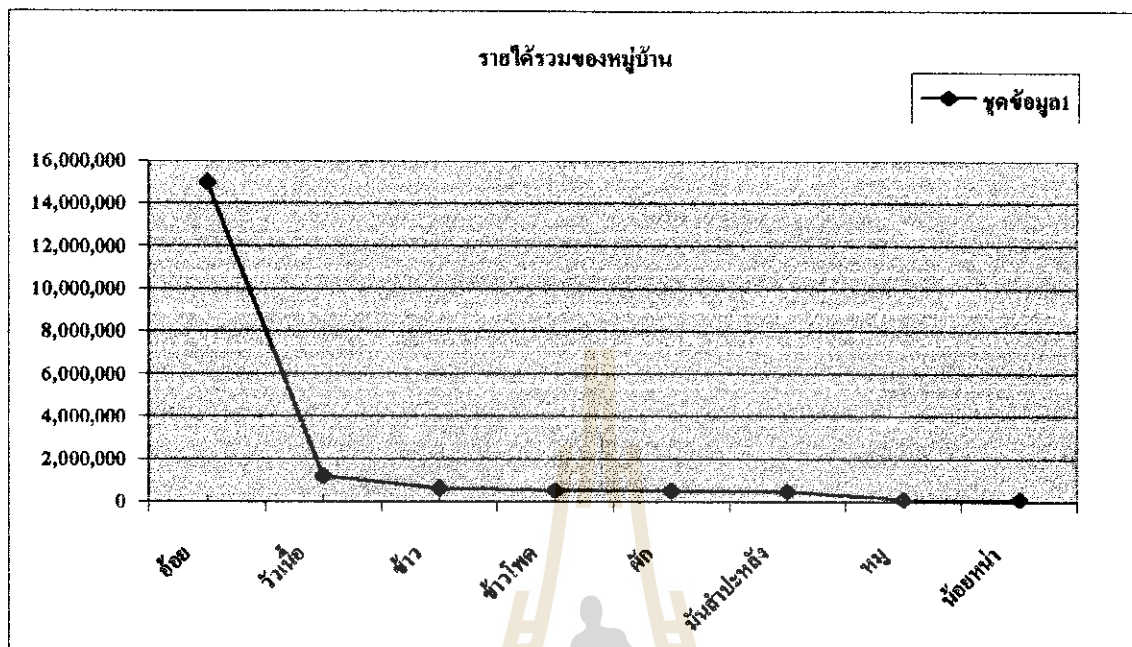
พื้นที่ทางการเกษตร

- พื้นที่การเกษตร 3,000 ไร่ พื้นที่นา 200 ไร่ พื้นที่สวน 150 ไร่
 - มีผลผลิตในการทำนาปีละ 120 เกวียน ขายไป 48 เกวียนไว้บริโภค 72 เกวียน
 - ใช้น้ำประปาปีละประมาณ 3,500 กระสอบ ใช้น้ำ 500 กระสอบ
- มีผลผลิตด้านต่าง ๆ ดังนี้

ผลผลิตทั้งหมดบ้าน	รายได้ บาท/ปี
อ้อย	15,000,000
ข้าวเหนียว	1,200,000
ข้าว	660,000
ข้าวโพด	550,000
ผัก	540,000
มันสำปะหลัง	500,000
หมู	125,000
น้อยหน่า	120,000

หมายเหตุ รายได้สูง - ดำเนินอยู่ภาวะของตลาดและฤดูกาล

ตารางที่ 4.6 แสดงรายได้จากผลผลิตทั้งหมดบ้านต่อปี

รูปที่ 4.3 แสดงรายได้จากการขายผลผลิตรวมทั้งหมู่บ้าน

1.2.4 ระบบสังคมและวัฒนธรรม

ระบบเครือญาติ

- หมู่บ้านหลักเขตมีระบบสังคมแบบเครือญาติ มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มซึ่งกันและกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ้อยทีถ้อยอาศัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ความเคารพนับถือผู้ใหญ่เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ผู้นำท้องถิ่นรวมถึงพระสงฆ์

- ผู้นำหมู่บ้านประกอบไปด้วย

- 1) ฝ่ายปกครอง
- 2) ฝ่ายพัฒนา
- 3) ผู้นำกลุ่มต่างๆ

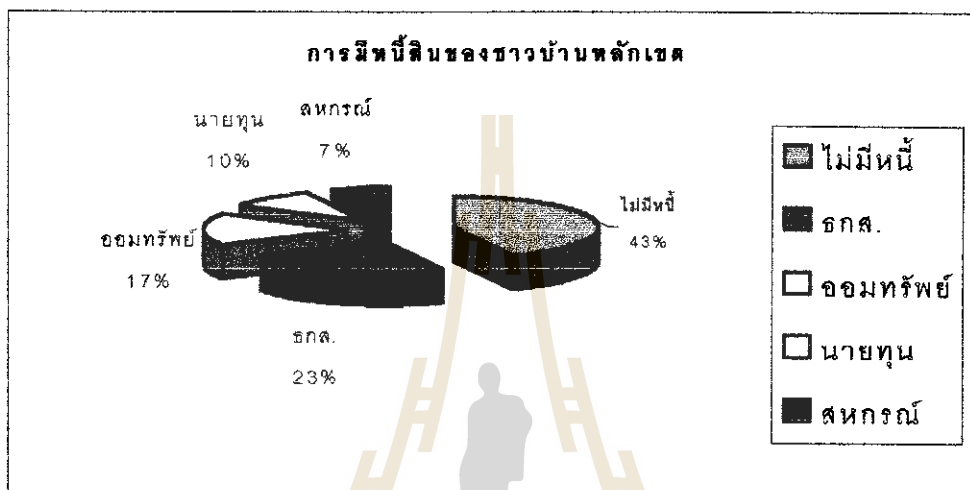
1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

1) ลักษณะด้านเศรษฐกิจ และอาชีพ

- การมีหนี้สินของชาวบ้าน ซึ่งมีหนี้สินดังนี้

1. นายทุนนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนครัวเรือน
2. หนี้สินธนาคาร ธกส.คิดเป็นร้อยละ 23.33 ของจำนวนครัวเรือน
3. หนี้สินสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 6.66 ของจำนวนครัวเรือน

4. กลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 16.66 ของจำนวนครัวเรือน
5. ผู้ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 43.35 ของจำนวนครัวเรือน

รูปที่ 4.4 แสดงการมีหนี้สินของชาวบ้านหลักเขต

2) วัฒนธรรมประเพณีที่เด่นๆ

- วัดและประเพณี

วัดซำหวายเป็นวัดประจำหมู่บ้าน เป็นศูนย์รวมใจ จัดงานประเพณีต่างๆ และจัดงานสำคัญทางศาสนา มีพระสงฆ์ 7 รูป เจ้าอาวาสชื่อ พระครูพิสุทธิ กัลยาณวัตร

- ภาษาที่ใช้คือ

1. ภาษาไทย 10 เปอร์เซ็นต์
2. ภาษาท้องถิ่น - ไทยโคราช 30 เปอร์เซ็นต์
3. ภาษาอีสาน 50 เปอร์เซ็นต์
4. ภาษาฉวนสระบุรี 10 เปอร์เซ็นต์

งานประเพณี ที่จัดงานมีดังนี้

1. เดือนมกราคม	งานทำบุญขึ้นปีใหม่
2. เดือนกุมภาพันธ์	งานบุญเทศน์มหาชาติและวันมาฆบูชา
3. เดือนเมษายน	งานบุญประเพณีสงกรานต์

4. เดือนพฤษภาคม งานวันวิสาขบูชา เลี้ยงตักปูกลางบ้าน เป็นประเพณีการทำบุญกลางเดือน 6 ของทุกปี ทำสืบทอดกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน โดยมีนายเลิศ อ่อนแสง และ นางประกอบ ศรีชะเคช เป็นผู้นำสืบทอดกันมา

5. เดือนกรกฎาคม งานบุญเข้าพรรษา
6. เดือนตุลาคม งานบุญออกพรรษา และทอดกระถิน
7. เดือนพฤศจิกายน งานลอยกระทง
8. เดือนธันวาคม งานบุญวันส่งท้ายปีเก่า

3) ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

- องค์กรชุมชนที่ชาวบ้านได้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้าน

ชื่อกลุ่ม/ องค์กร	วัตถุประสงค์	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนเงิน ทุน
1. กลุ่มออมทรัพย์	ระดมทุน ช่วยเหลือด้านการเงิน	122	240,000
2. กลุ่มสตรีแม่บ้าน	ส่งเสริมอาชีพ	45	5,250
3. กลุ่มฌาปนกิจ	ช่วยเหลือด้านการฌาปนกิจ	444	13,320
4. กลุ่มประชาสงเคราะห์	ช่วยเหลือผู้ยากจน	85	40,000
5. กลุ่มกองทุนเงินล้าน	ส่งเสริมให้เกิดเงินทุนหมุนเวียน	96	1,006,750

ตารางที่ 4.7 แสดงกลุ่ม/ องค์กรในหมู่บ้านหลักเขต

- ความสามัคคีของชุมชน
- การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- การเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมในการประชุม
- ผู้นำมีคุณธรรม , ยุติธรรม ในการแก้ปัญหาของชุมชน

4) ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน

- การรับผิดชอบต่อน้ำของคณะกรรมการบางส่วน , การไม่เข้าใจในบทบาท

ของกองทุนคือมีทัศนคติด้านลบต่อคณะกรรมการกองทุน

4. เดือนพฤษภาคม งานวันวิสาขบูชา เลี้ยงต่าปู่กลางบ้าน เป็นประเพณีการทำบุญกลางเดือน 6 ของทุกปี ทำสืบทอดกันมาเป็นเวลานานตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน โดยมีนายเลิศ อ่อนแสง และ นางประกอบ ศรีษะเดช เป็นผู้นำสืบทอดกันมา

5. เดือนกรกฎาคม งานบุญเข้าพรรษา
6. เดือนตุลาคม งานบุญออกพรรษา และทอดกระถิน
7. เดือนพฤศจิกายน งานลอยกระทง
8. เดือนธันวาคม งานบุญวันส่งท้ายปีเก่า

3) ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

- องค์กรชุมชนที่ชาวบ้าน ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้าน

ชื่อกลุ่ม/ องค์กร	วัตถุประสงค์	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนเงิน ทุน
1. กลุ่มออมทรัพย์	ระดมทุน ช่วยเหลือด้านการเงิน	122	240,000
2. กลุ่มสตรีแม่บ้าน	ส่งเสริมอาชีพ	45	5,250
3. กลุ่มฌาปนกิจ	ช่วยเหลือด้านการฌาปนกิจ	444	13,320
4. กลุ่มประชาสงเคราะห์	ช่วยเหลือผู้ยากจน	9	40,000
5. กลุ่มกองทุนเงินล้าน	ส่งเสริมให้เกิดเงินทุนหมุนเวียน	96	1,006,750

ตารางที่ 4.7 แสดงกลุ่ม/ องค์กรในหมู่บ้านหลักเขต

- ความสามัคคีของ ชุมชน
- การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- การเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมในการประชุม
- ผู้นำมีคุณธรรม , ยุติธรรม ในการแก้ปัญหาของชุมชน

4) ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน

- การรับผิดชอบต่อหน้าของคณะกรรมการบางส่วน , การไม่เข้าใจในบทบาทของกองทุนคือมีทัศนคติด้านลบต่อคณะกรรมการกองทุน

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย

2.1.1 การประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านได้แก่ เวทีการบริหารจัดการกองทุน ครั้งที่ 1-2 , เวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนระดับหมู่บ้าน , ระดับตำบล , เวทีประชาสังคมหมู่บ้าน ได้พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจถึงเงินกองทุน 1 ล้านบาท ในระปานกลาง คือรัฐบาลมีนโยบายให้เงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาอาชีพ และยังนำไปพัฒนาหมู่บ้านต่อไป

2) เงิน 1 ล้านบาท ได้รับการโอนเงินเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544 รับสมัครสมาชิก 92 มีค่านินการคือ เงินโดยการปล่อยเงินกู้ 810,000 จากสมาชิกที่ขึ้นความประสงค์ขอู้เงินกองทุน 42 ราย โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาท ต่อ เดือน กำหนดการชำระเงินคืนเวลา 1 ปี การปล่อยกู้เงินเป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่	วัน/เดือน/ปี	จำนวน (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
1.	16/11/2544	11	210,000
2.	19/02/2545	18	340,000
3.	02/04/2545	8	160,000
4.	29/08/2545	5	100,000
	รวม	42	810,000

ตารางที่ 4.8 แสดงการกู้เงินกองทุน

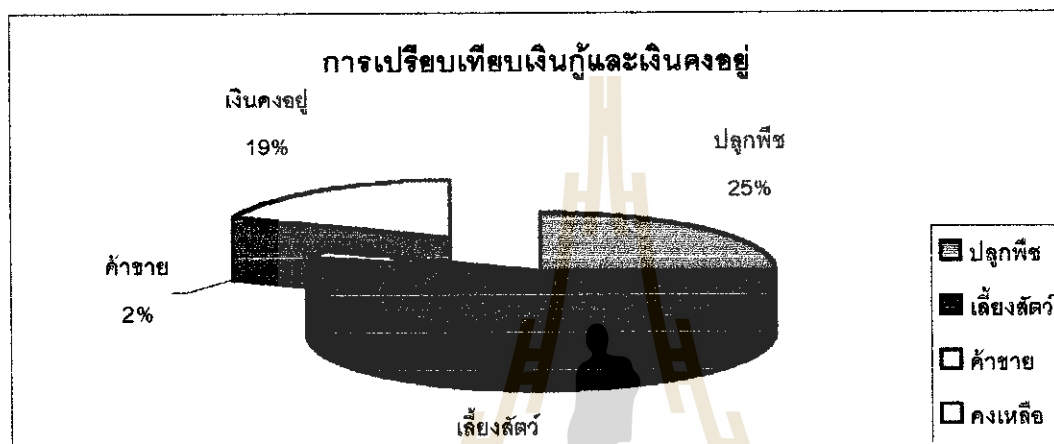
ในการกู้เงิน 1 ล้านบาทของสมาชิก โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ที่เสนอโครงการ สรุปได้ดังนี้

- ด้านการเกษตร (ปลูกผัก , กล้วย,มันสำปะหลัง) มีจำนวน 14 ราย เป็นเงิน 250,000 บาท คิดเป็นอัตราร้อยละ 33.33

- ด้านการเลี้ยงสัตว์ (วัวเนื้อ,กระบือ ,สุกร) มีจำนวน 27 ราย เป็นเงิน 540,000 บาท คิดเป็นอัตราร้อยละ 64.28

ด้านการค้าขาย (ของชำ) มีจำนวน 1 ราย เป็นเงิน 20,000 บาท คิดเป็นอัตราร้อยละ 2.38

การเปรียบเทียบระหว่างเงินที่ให้กู้และเงินที่คงอยู่

รูปที่ 4.5 แสดงการเปรียบเทียบเงินที่ให้กู้และเงินที่คงอยู่

รูปที่ 4.6 แสดงอัตราส่วนการกู้เงินของสมาชิก

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน มีจำนวน 15 คน เป็น ชาย 8 คน หญิง 7 คน โดยการเลือกตั้งของสมาชิก ที่มีมาจากกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่เคยจัดตั้งกันมาก่อนแล้ว บุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน เช่น กรรมการกลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มสตรี คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพนิกิจหมู่บ้าน เป็นต้น เนื่องจากกรรมการทั้ง 15 คน เดิม ครบวาระดำรงตำแหน่ง 1 ปี ตามระเบียบข้อบังคับ กำหนดให้ทำการจับฉลากออกจำนวน กึ่งหนึ่งและเลือกตั้งใหม่ ปรากฏว่าในการคัดเลือกใหม่ 8 คน มีคณะกรรมการที่ถูกเสนอเข้ามา ใหม่ 4 คน และเป็นกรรมการเก่า 4 คน

จากการสังเกต พบว่ามีคณะกรรมการที่ทำงานจริงจัง มีเพียงบางส่วนเท่านั้น

4) เงินที่ผู้ชำระคืน ณ ปัจจุบัน เนื่องจาก งดการชำระเงิน ระยะเวลาชำระคืน 1ปี ในขณะนี้ยังไม่ครบกำหนด จึงยังไม่มีผู้มาชำระเงิน

จากการสังเกตในการกู้เงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลักเขต ปรากฏว่าในระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา ไม่มีสมาชิกค้างชำระหนี้เลย ดังนั้นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านด้วย ฉะนั้นในการส่งชำระหนี้คงไม่มีปัญหาเช่นเดียวกัน

5) ผู้สมัครขอกู้

ในการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน 4 ครั้งที่ผ่านมา ได้มีสมาชิกมาขึ้นความจำนงและ เสนอโครงการ ทั้งหมด 42 ราย ปรากฏว่าผ่านการอนุมัติทั้งหมดเนื่องจากมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้านหลักเขต

จากการสังเกต สมาชิกส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้เงิน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า การคัดเลือกเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่เหมาะสม ดังนี้

- การคัดเลือกผู้กู้ต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์อย่างน้อย 6 เดือน
- ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน
- ให้ความร่วมมือต่อส่วนรวมเป็นอย่างดี
- ไม่มีหนี้สินกับกลุ่มอื่น ๆ ในหมู่บ้าน
- คูผลจากการส่งชำระหนี้ของกลุ่มออมทรัพย์
- โครงการที่เสนอขอกู้เป็นไปได้คุ้มค่า เหมาะสมกับการลงทุน

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า ได้จัดทำบัญชีตามแบบ คู่มือการทำ บัญชีและรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สำนักคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ) การจัดทำเป็นไปตามแบบอย่างถูกต้องโดยการแยกบันทึกตาม กิจกรรมของกองทุน คือกองทุนเงินล้าน และกองทุนเงินออม โดยใช้สมุดบัญชีดังนี้

สมุดบัญชี/ การจัดทำรายงาน	กองทุน
1. สมุดบัญชี รายรับ	กองทุนเงินล้าน
2. สมุดบัญชี รายรับ	กองทุนเงินออม
3. สมุดบัญชีรายจ่าย	กองทุนเงินล้าน
4. สมุดบัญชีรายจ่าย	กองทุนเงินออม
5. งบรายได้อื่นๆรายจ่ายประจำเดือน/ปี	กองทุนเงินล้าน
6. งบรายได้อื่นๆรายจ่ายประจำเดือน/ปี	กองทุนเงินออม
7. งบดุลแสดงฐานะทางการเงิน	กองทุนเงินล้าน
8. งบดุลแสดงฐานะทางการเงิน	กองทุนเงินออม
9. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว	กองทุนเงินล้าน
10. ทะเบียนคุมเงินสัจจะ	กองทุนเงินออม

****หมายเหตุ** บัญชีได้เข้าไปแนะนำและช่วยจัดทำ**

ตารางที่ 4.9 แสดงรายการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านหลักเขต

4) การช่วยหาคะลา ในการหาคะลาให้กับสมาชิกเป็นไปได้ยากเพราะสมาชิกส่วนใหญ่ไม่สามารถรวมตัวกันได้ เนื่องจาก สมาชิกมีความคิดแบบดั้งเดิมคือสนใจเฉพาะงานของตนเอง

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า การบริหารจัดการกองทุนสามารถใช้เงินจัดสรรของกองทุนมาเป็นประโยชน์ ได้อย่างสูง ดังนี้

- จำนวนผู้กู้ 42 ราย ได้รับเงินทั้งหมด 810,000 บาท คิดเป็น 45.65%ของสมาชิกทั้งหมด 92 ราย

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า

- ได้มีสมาชิก 1 รายขอกู้เงินจำนวน 50,000 บาท แต่คณะกรรมการไม่อนุมัติ เพราะจะต้องได้รายการยินยอมจากสมาชิก 3 ใน 4 ของสมาชิกทั้งหมด

- จำนวนผู้ที่กู้ได้ 42 ราย จากผู้ขอกู้ทั้งหมด 42 ราย คิดเป็น 100 %

- จำนวนเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน

ได้มาจากการถือหุ้นของสมาชิกอย่างน้อยสมาชิก 1 รายต้องถือหุ้น 1 หุ้นขึ้นไป (1 หุ้น = 50 บาท) แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ณ ปัจจุบันมีจำนวนหุ้นคิดเป็นเงิน 6,750 บาท

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง เนื่องจากคณะกรรมการมีประสบการณ์ในการบริหารกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ มาหลายปีทำให้มีประสบการณ์ในการบริหารเงินกองทุนไปด้วย

- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้จากองค์กรต่าง ๆ ได้รับการเรียนรู้และการพัฒนาจากองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน เป็นต้น

- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านมีบทบาททำให้ชาวบ้านกู้เงินนอกระบบน้อยลง พร้อมทั้งทำให้คณะกรรมการมีประสบการณ์ในการบริหารเงินเพิ่มขึ้น

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว

เนื่องจากผู้ดูแลมีประสบการณ์ในการดำเนินงานของตนเองมาก่อนดังนั้นจึงมีได้เรียนรู้การทำงานจนเกิดความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถทำงานของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ

ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติส่วนใหญ่เป็นที่ดินของราชพัสดุ ไม่มีเอกสารสิทธิ์

3) หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล

ผู้ดูแลส่วนใหญ่มีหนี้สินกับธนาคาร ธกส .

4) หนี้้นายทุนนอกระบบ

ผู้ดูแลน้อยรายมีหนี้สินกับนายทุนนอกระบบ

5) อาชีพหลักของผู้ดูแล

โดยรวมแล้วผู้ที่มีอาชีพหลักที่แน่นอน เป็นการกู้เพื่อส่งเสริมกิจการหรืออาชีพของตนเอง

6) รายได้ของครอบครัว

ส่วนใหญ่รายได้ของครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อเทียบกับรายได้ของผู้คนทั่วไปในหมู่บ้านซึ่งอยู่ประมาณ 3,000 – 5,000 บาทต่อเดือน

7) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้

ผู้กู้ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการมาก่อน อย่างน้อย 5 ปี

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) เงินที่กู้มาได้

- เงินที่กู้มาได้ จากโครงการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ กู้รายละไม่เกินจำนวนเงิน 20,000 บาท และผู้กู้ได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอโครงการต่อคณะกรรมการกองทุน

2) สถานที่และวัตถุดิบ

- ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ส่วนใหญ่มักจะใช้สถานที่ประกอบการของตนเองภายในหมู่บ้านหลักเขต

- วัตถุดิบมีการนำเข้ามาจากนอกหมู่บ้าน เช่น ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ อาหารสุกร ยาปราบศัตรูพืช

3) เทคนิควิธีการทำงาน

- ผู้กู้มีเทคนิคเฉพาะตัว ที่หลากหลายตามอาชีพของตนเอง เพราะได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์

4) กำลังทำงาน

- ส่วนใหญ่ใช้แรงงานภายในท้องถิ่นหรือแรงงานของผู้กู้เอง

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละรายพบว่า

- ผู้กู้ส่วนใหญ่ได้นำเงินไปใช้ตรงกับวัตถุประสงค์ของตนที่ได้เสนอไว้

2) การหาตลาดที่ดี

- ในการหาตลาดกรณีผู้เลี้ยงโค กระบือ จะมีพ่อค้ามารับซื้อ บางรายเลี้ยง

เพื่อเป็นแม่พันธุ์ ซึ่งจะได้ราคาที่สูงกว่า ในกรณีของผู้ปลูกพืชไร่ เช่น อ้อยมีการรับประกันราคาจากรัฐบาลอยู่แล้ว

3) การหาวัตถุดิบที่ดี

- การหาวัตถุดิบจัดหาในท้องถิ่นเป็นแห่งแรก เพื่อลดต้นทุนในการผลิต
- การซื้อแม่พันธุ์ โค - กระบือ และสุกร จากแหล่งที่เชื่อถือได้

4) การทำบัญชี

- ผู้มีส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ และไม่เห็นความสำคัญของการทำบัญชี จึงทำให้ไม่สามารถสรุปรายรับ - รายจ่ายที่แท้จริงได้

5) วิเคราะห์และประเมิน

จากการกู้เงินของผู้มีส่วนใหญ่ ซึ่งมีประวัติในการกู้เงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้านหลักเขตมาก่อน ส่วนแต่เป็นสมาชิกที่มีประวัติในการชำระหนี้ที่ดี คาดว่าน่าจะ สามารถส่งเงินให้กับกองทุนได้แน่นอน จากรูปที่ 4.3 อัตราส่วนการกู้เงินของสมาชิก จะเห็นว่าผู้ที่กู้ทางค้ำเลี้ยงสัตว์ 64.28 % เป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดในการกู้เงิน แสดงให้เห็นว่าโอกาสที่จะได้เงินคืนเป็นไปได้สูง

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) พบว่า เมื่อสมาชิกได้กู้เงินไประยะหนึ่งทำให้สมาชิกมีทุนหมุนเวียนในการดำเนินการและจัดซื้อตามวัตถุประสงค์ครบทุกราย อาจจะมีการปรับแผนโครงการบ้างเล็กน้อย เนื่องจากเกรงว่าจะไม่มีเงินส่งชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด เช่น กู้เงินไปซื้อวัวเนื้อ แต่ขณะนั้นราคาวัวแพงสมาชิกจึงเปลี่ยนไปซื้อควายแทนซึ่งมีราคาถูกกว่า และสมาชิกที่กู้ไปเพื่อการค้าขาย (ของชำ) ขณะนั้นเกิดภาวะฝนแล้งทำให้ชาวบ้านไม่มีรายได้ที่จะมาซื้อสินค้า หรือมาซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อแทนทำให้ไม่มีเงินหมุนเวียน ดังนั้นจึงนำเงินกู้อีกส่วนหนึ่งไปลงทุนเลี้ยงหมู ซึ่งให้ผลตอบแทนที่ชัดเจนกว่าเหล่านี้เป็นต้น คาดว่าเมื่อถึงกำหนดน่าจะมีเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยส่งคืนกองทุน ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น เพราะจากการสังเกต สมาชิกส่วนใหญ่จะกู้ไปดำเนินการกิจกรรมที่ไม่เสี่ยงต่อการลงทุน

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ภายนี้ยังเห็นผลไม่ชัดเจนเพราะยังไม่ถึงกำหนดระยะเวลาในการส่งชำระคืน แต่จากประสบการณ์ของหมู่บ้านซึ่งมีการรวมกลุ่มซื้อว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ปล่อยเงินกู้ไปในลักษณะนี้มาแล้วประมาณ 5 ปี ปรากฏว่าไม่มีสมาชิกค้างชำระแม้แต่รายเดียว แต่การปล่อยเงินกู้แต่ละรายเป็นจำนวนที่ไม่มากนักจึงไม่เห็นผลที่ชัดเจนเท่าที่ควร ดังนั้นกองทุนหมู่บ้านซึ่งมีเงินทุนที่สูงกว่า สมาชิกที่กู้เงินก็ได้รับเงินกู้ที่สูงกว่าเช่นกัน จึงจะทำให้เห็นผลที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้นและสามารถนำกำไรที่ได้จากการดำเนินงานไปปลด

เปลี่ยนหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าแต่ก่อน

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) เมื่อสมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนที่มากขึ้นสภาพคล่องทางการเงินมีสูง ชุมชนในท้องถิ่นเกิดความมั่นใจในการลงทุนที่จะประกอบอาชีพที่ตนเองถนัดได้อย่างเต็มที่ ผลที่ตามมาได้แก่ ชุมชนมีงานทำ มีรายได้ดีขึ้น ทำให้วิถีชีวิตและแนวความคิดพร้อมทั้งความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม การเกิดขึ้นขององค์กรต่าง ๆ ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ชุมชนขอมเป็นสุข

2.2.5 ตัวอย่างการศึกษากรณี

1) นายขวัญยืน นุ่มพลกรัง อาชีพ ทำสวนผัก

กู้เงินเพื่อดำเนินการในเรื่อง ปลุกผัก 6 ไร่ ในวงเงิน 20,000 บาท พบว่า ผู้กู้รายนี้ ได้มีประสบการณ์ในด้านนี้มากกว่า 10 ปี ทำให้สามารถกำหนดระยะเวลาในการปลูกพืชได้ในแต่ละช่วง ว่าในระยะใดที่ผักชนิดไหนมีราคา ความที่ตลาดต้องการ ก็จะปลูกสลับหมุนเวียนไปตลอดทั้งปี เงินที่กู้กองทุนมาเป็นส่วนที่ช่วยเสริมเงินทุนที่ขาดไป เช่น ซื้อเมล็ดพันธุ์ ยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น ทางด้านแรงงานได้ใช้แรงงานในครอบครัวและจ้างแรงงานภายในท้องถิ่น คาดว่าภายในหนึ่งปี จะมีรายรับจากการขายผลผลิตทางด้านนี้ ประมาณ 100,000 บาทและสามารถส่งชำระได้ตามกำหนดระยะเวลา

2) นายจัน นพพลกรัง อาชีพ ทำไร่อ้อย

กู้เงินไปเพื่อดำเนินการในเรื่อง ซื้อปุ๋ย ในวงเงิน 20,000 บาท พบว่า ผู้กู้รายนี้ ได้นำเงินเพื่อไปซื้อปุ๋ยใส่ไร่อ้อย และยังรอผลผลิตจากการขายอ้อยอยู่ คาดว่าจะได้รับเงินจากการขายอ้อยประมาณ 350,000 บาท

3) นางซิด สิทธิเทศ อาชีพ ทำไร่

กู้เงินไปเพื่อดำเนินการในเรื่อง ซื้อวัวเนื้อ ในวงเงิน 20,000 บาท พบว่า ในขณะนั้นแต่ละหมู่บ้านซึ่งได้รับเงินกองทุนเช่นกัน ทำให้ผู้กู้ส่วนใหญ่ นำเงินไปซื้อวัวเนื้อ เพราะมั่นใจว่าขายแล้วได้ราคาดีและไม่เสี่ยงต่อการลงทุนจึงทำให้วัวขาดตลาด และมีราคาสูงขึ้น ผู้กู้รายนี้จึงได้เปลี่ยนแผนโดยนำเงินไปซื้อควายแทนเพราะมีราคาถูกกว่า คาดว่าเมื่อถึงกำหนดชำระคงจะขายควายมาชำระแม้จะไม่ได้กำไรที่มากก็ตาม เพื่อไม่ให้เสียสัจจะ

4) นางอ้อย ศรีษะเดช อาชีพ ทำไร่

กู้เงินไปเพื่อดำเนินการในเรื่อง ซ็อวว์แม่พันธุ์ จำนวน 20,000 บาท พบว่า ได้ซื้อแม่พันธุ์ที่กำลังท้อง อีกระยะหนึ่งจึงได้ลูกวัวที่เกิดมาเพิ่มขึ้นอีก 1 ตัว คาดว่าเมื่อครบกำหนดน่าจะสามารรถ นำเงินมาชำระตามกำหนดได้

ข้อสังเกต ระยะเวลาในการส่งชำระหนี้ทางการเลี้ยงสัตว์จะต้องนานกว่า 1 ปี อาจจะ 1 ปีครึ่งถึง 2 ปี จึงจะโตเต็มที่และราคาสูง

5) นายถนอม คอกรังกุล (เข้าแทนภรรยา นางนิภาพร อ่ำด่างาม) เนื่องจากขณะนั้นยังไม่ได้ย้ายชื่อเข้ามาในหมู่บ้าน อาชีพ ค้าขาย กู้เงิน 20,000 บาท เพื่อดำเนินการในเรื่อง ซื้อของชำเข้าร้าน พบว่า เป็นร้านค้าขนาดเล็ก ขายของชำประเภทแห้งและอาหารสด เนื่องจากปีนี้ฝนแล้ง ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านไม่ดี การซื้อการขายไม่คล่องตัว ชาวบ้านส่วนใหญ่ซื้อสินค้าเป็นเงินสด ทำให้ขาดสภาพคล่อง ผู้กู้จึงคิดว่า ถ้าหากเป็นเช่นนี้คงไม่มีเงินส่งชำระแน่นอน จึงได้นำเงินส่วนหนึ่งไปซื้อหมูเพื่อมาเลี้ยง คาดว่า เมื่อถึงกำหนดชำระจะสามารถนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยส่งคืนให้กับกองทุนได้

3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้านสรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเลี้ยง โค - กระบือ และสุกร

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ แม่พันธุ์ อาหารมีคุณภาพสูง การดูแลรักษาถูกต้องตามหลักวิชาการ
- กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีเทคนิควิธี ขั้นตอนการประกอบการ ความชำนาญ และเป็นที่ยอมรับของส่วนรวม
- ผลผลิตที่ดี ได้แก่ คุณภาพถูกต้องตามความต้องการของตลาด

3.2 อาชีพการปลูกพืช (ปลูกผัก ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ที่มีคุณภาพ

- กระบวนการที่ดี ได้แก่ เทคนิควิธี การดูแลรักษา การเตรียมดิน การเก็บเกี่ยวที่ทันสมัย
- ผลผลิตที่ดี ได้แก่ คุณภาพที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของตลาด

3.3 อาชีพค้าขาย (ของชำ)

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีเงินทุนหมุนเวียน สินค้าที่มีคุณภาพ

- กระบวนการผลิตที่ดี ได้แก่ ขั้นตอนการคัดเลือกสินค้าให้มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้า ตรงตามฤดูกาล
- ผลผลิตที่ดี ได้แก่ ความพอใจของลูกค้า การมีลูกค้าประจำ มีสินค้าและเงินทุนหมุนเวียน

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ทำให้การกู้เงินนอกระบบลดลง

4.2 สมาชิกมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพ เนื่องจากมีแหล่งเงินทุนที่แน่นอน

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง ข้อ พบว่า

5.1.1 ระบบบริหารกองทุน 1 ล้านบาท เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน พบว่า

- ท้องถิ่นมีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา เกิดการลงทุนเพิ่มมากขึ้น
- มีกองทุนที่ทำให้เงินทุนสามารถหมุนเวียนในหมู่บ้าน
- เกิดกองทุนที่เข้มแข็ง ส่งผลให้กองทุนอื่นๆ เติบโตคือกองทุนออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- มีเงินสำรองให้กับชาวบ้านเมื่อมีความเดือดร้อน
- ป้องกันการกู้เงินนอกระบบ
- เป็นแหล่งเงินที่อยู่ใกล้กับชาวบ้านมากที่สุด ง่ายและสะดวก ในการกู้ยืม
- กิจการที่เติบโต แรงงานจึงอยู่อย่างมั่นคง
- เกิดรายได้เพิ่มขึ้น จากการดำเนินงาน

5.1.2 ผู้กู้เงินกองทุน ได้นำเงินไปใช้ พบว่า

- ผู้กู้ได้นำเงินไปใช้เพื่อพัฒนาอาชีพ

1) ด้านการผลิตทางการเกษตร ดังนี้

- การปลูกพืช (ปลูกผัก อ้อย มันสำปะหลัง) ได้นำเงินเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย เช่าที่ดิน และอุปกรณ์การให้น้ำ และปัจจัยการผลิต

- เลี้ยงสัตว์ นำเงินไปซื้อ โคนเนื้อ กระบือ สุกร

2) ด้านการค้าขาย ดังนี้

- ขายของชำ ซื้อสินค้าเข้าร้านเพิ่ม

5.1.3 เงินกองทุน 1 ล้านบาท มีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ

- ผู้กู้มีรายได้เพิ่ม มีการสร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้น มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน

- มีอิสรภาพในการกำหนดอัตราดอกเบี้ย
 - เปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่
- 5.1.4 เงินกองทุน 1 ล้านบาท ช่วยเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส
- สร้างโอกาสให้ผู้มีผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่ไม่ใช่แหล่งเงินทุน ได้กู้เงินกองทุนในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกนำไปประกอบอาชีพ
 - ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถ ในการขยายรายได้ของคนเพิ่มขึ้น

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อ 5.1.1- 5.1.4 พบว่า

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) คณะกรรมการมีประสบการณ์จากการบริหารเงินกลุ่มออมทรัพย์มาก่อน
- 2) สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจระเบียบข้อบังคับ
- 3) มีความซื่อสัตย์และการมีสติจะ
- 4) มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านส่งเสริมความสามัคคีภายในหมู่บ้าน
- 5) ความเชื่อมั่นต่อผู้นำหมู่บ้าน

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) คณะกรรมการบางส่วนดำรงตำแหน่งเพียงในนามเท่านั้น
- 2) คณะกรรมการ มีประสบการณ์ด้านการจัดทำบัญชี ไม่มากพอ เนื่องจากขาดผู้แนะนำ
- 3) เกิดภาวะฝนแล้ง
- 4) ขาดแหล่งน้ำที่สมบูรณ์ และขาดการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

หมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย การประกอบอาชีพส่วนใหญ่มักจะผลิตในรูปแบบพึ่งพาตนเองโดยการ ขายเอง ผลิตเอง เป็นส่วนใหญ่ การรวมกลุ่มตั้งเป็นองค์กรเครือข่ายนั้น คงจะต้องใช้เวลาอีกสักระยะหนึ่ง

ตัวแทนของหมู่บ้านได้เข้าร่วมประชุมกับศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล (ศอชต.) เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะในการพัฒนาองค์กรเครือข่ายต่อไป

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมองค์การเรียนรู้เครือข่ายระดับตำบล ที่ทาง
กลุ่มบัณฑิตได้จัดขึ้น

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

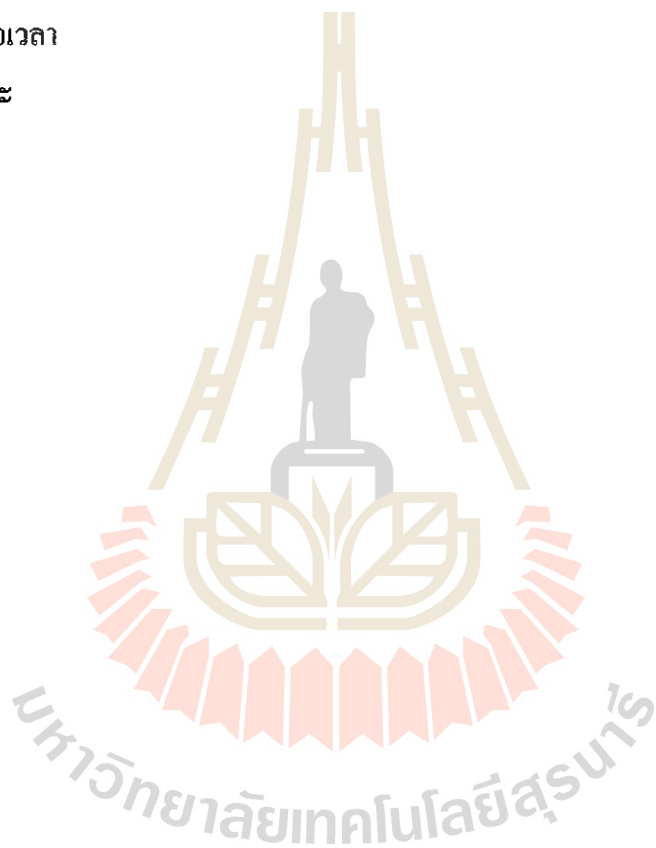
5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด
พบว่า ได้สรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนมีเหตุผลดังนี้

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกันอยู่ในระดับ มาก คิดเป็นร้อยละ 52.38
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.9
3. เมื่อมีคนในชุมชนทำความดีได้รับการยกย่องสรรเสริญ อยู่ในระดับปานกลาง
คิดเป็นร้อยละ 71.19
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือพึ่งพาทอาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ในระดับปานกลาง
คิดเป็นร้อยละ 61.90
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม หรือได้รับการแนะแนวอาชีพ
คิดเป็นร้อยละ 57.14 เฉลี่ย 5 ครั้ง/ปี
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้เท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 100
7. สมาชิกในครอบครัวมีความอบอุ่น อยู่พร้อมหน้า รักใคร่ปรองดองกัน
สมาชิกในครอบครัวเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 73.9
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่ม/องค์กรประชาชน จากปีก่อน 5 กลุ่ม ปัจจุบันมี 5 กลุ่ม
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือ
เสวนา อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.38
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการจากปีก่อนมี 3 คนปัจจุบันมี 4
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 95.23
12. ในชุมชนมีปัญหาสามารถส่วนมากร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่
คิดโดยสมาชิกในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 95.23

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า สิ่งที่จะทำให้
หมู่บ้านชุมชนมีความเข้มแข็ง ในทัศนะของชาวบ้าน มีดังนี้

1. ความสามัคคี
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. การทำความดี
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5. ทุกครอบครัวมีงานทำ
6. ครอบครัวมีความอบอุ่น
7. การมีองค์กร ในชุมชนที่ช่วยพัฒนา
8. มีการประชุมทุกเดือน
9. มีการช่วยเหลือเด็กและคนชรา
10. การมีผู้นำที่มีคุณธรรมและบุคิธรรม
11. มีการแก้ปัญหาของชุมชนร่วมกัน
12. การตรงต่อเวลา
13. การเสียสละ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย 4 ข้อ ของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านหลักเขต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้และการเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านและตำบล
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามทัศนะของประชาชนในบ้านหลักเขต และระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินแบบซิฟท์ (CIPP) ของสตัฟเฟิลบีม (Stuffle Beam) มาใช้ในการประเมินครั้งนี้ โดยกำหนดตัวชี้วัดขององค์ประกอบการประเมินด้านสถานะแวดล้อม (Context - C) ด้านปัจจัย (Input - I) ด้านกระบวนการ (Process - P) และด้านผลผลิต (Product - P) ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลในหมู่บ้านหลักเขต ประกอบด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งที่ได้รับอนุมัติให้กู้และสมาชิกทั่วไป ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ตลอดจนข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยใช้แบบรายงาน (บร.) การสัมภาษณ์เพิ่มเติม การศึกษาเอกสารและการจัดประชุมเวทีชาวบ้านแล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติและไม่ใช้สถิติ

การติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษาบ้านหลักเขต ได้ผลสรุปและการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุปและอภิปรายผล

1.1 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านหลักเขต

หมู่บ้านหลักเขตก่อตั้ง พ.ศ. 2490 หรือประมาณ 54 ปี เดิมเรียกว่าหมู่บ้านซับหวายหลักเขต บุคคลกลุ่มแรกที่ย้ายเข้ามา ได้ย้ายมาจากตำบลจันทึก เนื่องจากการสร้างเขื่อนลำตะคองทำให้น้ำท่วมพื้นที่ ซึ่งเป็นชาวจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดศรีสะเกษ และถิ่นต่าง ๆ ภายในจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดใกล้เคียง

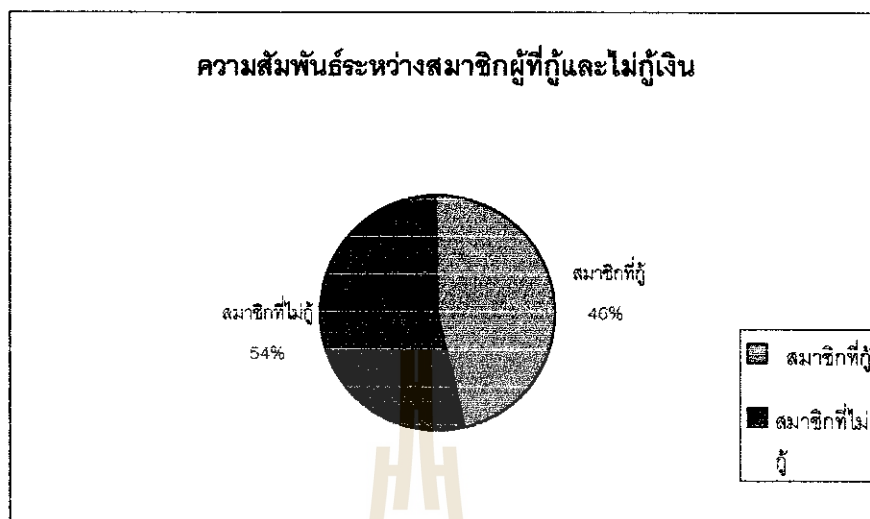
ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2536 ได้ขอแยกออกจากหมู่บ้านซับหวายโดยชื่อว่าหมู่บ้านหลักเขต โดยมี นายสุพจน์ พัดน้อย เป็นผู้ใหญ่คนแรกจนถึงปัจจุบัน

- ประชากร 503 คน เป็นชาย 238 คน หญิง 265 คน
- อาชีพ ทำไร่ ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ปลูกผัก ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป
- รายได้ โดยเฉลี่ย 30,000 ต่อปี
- สถานที่สำคัญ รร. บ้านซับหวาย , วัดซับหวาย
- ที่ทำกิน เป็นที่ราชพัสดุไม่มีเอกสารสิทธิ์
- ระบบสาธารณสุขปกศ ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีประปา ถนนลูกรัง
- กลุ่มองค์กร 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มสงเคราะห์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
- การประชุม ทุกวันที่ 10 ของเดือน
- ได้รับอนุมัติเงินกองทุนเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544

1.2 สรุปผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

- กองทุนหมู่บ้านหลักเขต มีสมาชิกกองทุน ทั้งหมด 92 คน มีสมาชิกขอกู้ 42 รายผ่านการอนุมัติทั้งหมด เป็นเงิน 810,000 บาท คงเหลือ 190,000 บาท มีการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยเป็นรายปี (อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1 บาท ต่อเดือน)

- จำนวนสมาชิกที่กู้ 42 ราย โดยแยกตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ดังนี้
 1. ด้านปลูกพืช 14 ราย เป็นเงิน 250,000 บาท
 2. ด้านการเลี้ยงสัตว์ 27 ราย เป็นเงิน 540,00 บาท
 3. ค้าขาย 1 รายเป็นเงิน 20,000 บาท
 รวมเป็นเงิน 810,000 บาท

รูปที่ 5.1 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่กู้เงินกองทุนกับผู้ที่ไม่กู้เงิน

จากรูปที่ 5.1 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกกู้เงินกองทุนไม่ถึงครึ่งหนึ่งเนื่องจากขั้นตอนการกู้เงินยุ่งยาก ต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน จึงทำให้สมาชิกหันไปกู้เงินของกลุ่มออมทรัพย์แทน เนื่องจากดอกเบี้ยเท่ากันและขั้นตอนไม่ยุ่งยาก

1.3 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหลักเขต มี 4 ข้อ บรรลุทั้ง 4 ข้อ ได้แก่

1. การบริหารจัดการเงินกองทุน 1 ล้านบาท เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน
 สรูป เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น
 อภิปราย เกิดรายได้ มีการสร้างงานสร้างรายได้เพิ่มจากเดิมมากขึ้น และทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพต่าง ๆ
2. ผู้กู้เงินกองทุนนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ตามที่เสนอโครงการ
 สรูป ผู้กู้เงินกองทุนนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ตามที่เสนอโครงการจริง
 อภิปราย ทำให้เมื่อเกิดการขอยางาน มีการใช้แรงงานในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น
3. เงินกองทุน 1 ล้านบาทมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในหมู่บ้าน
 สรูป เงินกองทุน 1 ล้านบาทมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในหมู่บ้านจริงแต่อาจจะต้องใช้เวลา
 อภิปราย ก่อให้เกิดการซื้อขาย แลกเปลี่ยน หมุนเวียนภายในหมู่บ้าน มีการสร้างงานสร้างรายได้

4. เงินกองทุน 1 ล้านบาทช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเงินภายในหมู่บ้าน

สรุป เงินกองทุน 1 ล้านบาทช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเงินภายในหมู่บ้าน

อภิปราย ผู้ด้อยโอกาสได้ใกล้ชิดแหล่งเงินทุน โดยหมู่บ้านได้กำหนดระเบียบการตัวเองเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพหมู่บ้าน ทำให้ผู้ด้อยโอกาสได้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับครอบครัวและหมู่บ้านต่อไป

1.4 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

ปัจจัยด้านบวก

- ความร่วมมือของทุกฝ่ายอย่างส่วนร่วมในการแก้ไขกองทุนหมู่บ้านเป็นตัวกระตุ้น
- กองทุนเดิมที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งเป็นพื้นฐานให้ทราบถึงความเป็นไปได้ของการบริหาร การจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ปัจจัยด้านลบ

- ทักษะคิดที่ไม่ดีต่อคณะกรรมการ สมาชิกและผู้สนใจเข้าใจว่าเงินกองทุน กู้ได้เฉพาะคนที่รวยและมีฐานะเท่านั้น คนจนไม่สามารถกู้ได้ ซึ่งในระยะแรกอาจไม่เข้าใจในระเบียบข้อบังคับที่ถูกต้องหรือ คณะกรรมการอาจเกรงว่าถ้าปล่อยกู้เงินไปแล้ว อาจจะได้เงินคืน จึงมุ่งหวังไปที่สมาชิกที่มีศักยภาพพอที่จะส่งเงินคืนได้เท่านั้น ทำให้สมาชิกและผู้สนใจรายอื่น ๆ เช่นสมาชิกที่มีอาชีพรับจ้าง หรือสมาชิกที่มีรายได้น้อย เกิดข้อสงสัยต่อคณะกรรมการ แต่ในระยะหลังประมาณ 3 - 4 เดือนที่เงินกองทุนเข้าหมู่บ้าน คณะกรรมการจึงเข้าใจในระเบียบและวิธีการดำเนินงานมากขึ้น ทั้งสมาชิกและกรรมการจึงปรับความเข้าใจซึ่งกันและกันว่าจะให้ผู้มีรายได้น้อยกู้ได้อย่างไร เช่น ให้รวมกลุ่มกันกู้และค้ำประกัน กันเองภายในกลุ่ม โดยครั้งแรก ๆ อาจให้เงินกู้ได้ไม่มากนัก เพื่อเป็นการพิสูจน์ในขั้นต้น หลังจากนั้นจึงค่อย ๆ เพิ่มขึ้นในภายหลัง
- คณะกรรมการไม่เข้าใจในการจัดทำบัญชี
- คณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่

1.5 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดการเชื่อมโยงภายในระหว่างหมู่บ้านและตำบล

บ้านและตำบล

สรุป จากการสังเกตพบว่า การตั้งกลุ่มองค์กรในการประกอบอาชีพยังไม่มี แต่ทางคณะกรรมการได้เข้ามาประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อเกิดองค์กรเครือข่ายในอนาคต

ข่ายในอนาคต

อภิปราย เนื่องจากคณะกรรมการและสมาชิกขาดผู้ประสานงาน และ ถ่ายทอดความรู้ที่

ชัดเจนขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของเครือข่ายองค์กรชุมชน และขาดการรวมกลุ่มของชาวบ้าน

1.6 ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง

ของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหลักเขตและระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สรุป ความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกันอยู่ในระดับมากพอสมควร
- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับปานกลาง
- เมื่อมีคนในชุมชนทำความดีได้รับการยกย่องสรรเสริญ อยู่ในระดับปานกลาง
- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือพึ่งพาค้ำซึ่งกันและกันอยู่ในระดับปานกลาง
- สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม หรือได้รับการแนะแนวอาชีพ
- สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เท่าเดิม
- สมาชิกในครอบครัวมีความอบอุ่น อยู่พร้อมหน้า รักใคร่ปรองดองกัน
- ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่ม/องค์กรประชาชน จากปีก่อน 5 กลุ่ม ปัจจุบันมี 5 กลุ่ม
- ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา
- ในชุมชนมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการจากปีก่อนมี 3 คน ปัจจุบันมี 3 คน
- ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ระดับสูง
- ในชุมชนมีปัญหาสามารถส่วนมากร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

สรุป ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในบ้านหลักเขต

- ในทัศนะคติของชาวบ้านส่วนใหญ่ สิ่งที่จะทำให้หมู่บ้านชุมชนมีความเข้มแข็งประกอบด้วย ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ สุจริต การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำความดี ทุกครอบครัวมีงานทำ ครอบครัวมีความอบอุ่น มีองค์กรในชุมชนช่วยพัฒนา มีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรม พร้อมทั้งมีการแก้ปัญหาของชุมชนร่วมกัน
- สถานะภาพกองทุน 1 ล้านบาท จากการเข้าไปศึกษากองทุนหมู่บ้านหลักเขต พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ เคยเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาแล้วทั้งนั้น และมีประวัติการชำระเงินกู้ดี มีความรับผิดชอบสูงตรงต่อเวลา เคารพในกติกา เชื่อมั่นในผู้นำ

มีการเสียดสละ เช่นในวันประชุมประจำเดือนของทุก ๆ เดือน สมาชิกส่วนใหญ่จะหยุดงานเพื่อร่วมประชุม ใครมีปัญหา ข้อสงสัย ข้อเสนอแนะ หรือจะกู้เงินของกลุ่มให้มาดำเนินการในวันนั้น ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาของทุก ๆ ฝ่าย จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านแห่งนี้มีความเข้าใจในกติกาเป็นอย่างดี จากประสบการณ์ที่ดึงกลุ่มออมทรัพย์มา ประมาณ 5 ปี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่า เงินกองทุนคงอยู่และเพิ่มพูนต่อไป

2. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

2.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และการขยายกิจการเพิ่มขึ้น สามารถนำเงินกู้ส่งคืนกองทุนทั้งต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

2.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) เมื่อสมาชิกนำเงินไปประกอบกิจการมีผลกำไรสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพทำให้เข้มแข็งขึ้นกว่าเดิม

2.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) จากการทำประชาชนมีภาระหนี้สินลดลงจึงทำให้แนวความคิดเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ก่อให้เกิดอิสระภาพทางสังคม

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหลักเขต

การคิดค่าทางบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน ควรจะจัดบัญชีในวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปี เนื่องจากเป็นช่วงที่เสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต

- ระยะเวลาการกู้เงินทางด้านเลี้ยงสัตว์ ควรจะขยายเวลาให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตที่จะให้ผลตอบแทนสูงสุด ควรจะอยู่ที่ 1 ปีครึ่งถึง 2 ปี

- การจัดสรรกำไรสุทธิ

1) ระยะเวลาเริ่มต้นในการบริหารจัดการกองทุน ควรจะจัดสรรเงินปันผลค่าหุ้นให้สูงกว่าเดิมที่กำหนด เพื่อให้เกิดการระดมทุนมากขึ้น

2) เงินประกันความเสี่ยงในระยะแรกควรปรับให้ลดลง เนื่องจากเงินประกันความเสี่ยงไม่ก่อให้เกิดรายได้

3) เงินตอบแทนคณะกรรมการควรเพิ่มให้มากกว่านี้เพราะระยะแรกมีค่าใช้จ่ายที่สูง และเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจที่จะช่วยให้คณะกรรมการได้ทำงาน อย่างเต็มที่

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

- คณะกรรมการกองทุนควรมีความหลากหลายทางด้านวิวุฒิ เพราะจะทำให้มีความคิดที่หลากหลายแตกต่างกันไป
- การทำบัญชี ควรจัดการฝึกอบรมภาคปฏิบัติในการทำบัญชีของกลุ่มอย่างจริงจังให้เกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติได้จริง
- การบันทึกการประชุม ควรจัดระบบการประชุมของคณะกรรมการให้ถูกต้องอย่างเป็นระบบ
- คณะกรรมการควรจัดให้มีตำแหน่งที่ชัดเจน เช่น คณะกรรมการติดตามเงินกู้
- เอกสารที่ใช้ในการดำเนินการกู้เงินทางพัฒนาการอำเภอ และธนาคาร มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน และขาดการประสานงานที่ดีระหว่างธนาคารกับอำเภอ
- ควรให้อำนาจกับคณะกรรมการกองทุนโดยแท้จริงเพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน
- ระยะเวลาในการส่งชำระหนี้ควรกำหนดให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เช่น ควรจะกำหนดหลังจากที่สมาชิกส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว เช่น ปลายเดือนมีนาคม - เมษายน เป็นช่วงที่เก็บเกี่ยวผลผลิตพืชไร่ต่าง ๆ

3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีบัณฑิตเข้าไปในหมู่บ้าน

- บัณฑิตมีระยะเวลาจำกัด ในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความไม่มั่นใจทำให้ได้ผลงานไม่เต็มที่
- ควรมีระยะเวลาในการประเมินให้เหมาะสมกับโครงการ เพื่อให้เห็นผลที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพที่สูงสุด

3.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยต่อไป

- การสร้างองค์กรและเครือข่ายควรส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง
- การพัฒนาอาชีพให้มีการรวมกลุ่มเพื่อนำไปสู่การเป็นผู้ประกอบการ
- คณะกรรมการควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการบริหารเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มิใช่เพียงปล่อยกู้เพื่อหวังดอกเบี้ยเพียงอย่างเดียว

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร.(2538).แนวทางพัฒนาการเกษตรระดับตำบล.โครงการปรับปรุงระบบแผน
และพัฒนาเกษตรกร.

กองทุนหมู่บ้านไทรงาม (2544).ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง
จ.นครราชสีมา.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหลักเขต . 2544 : บันทึกการประชุมหมู่บ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ต.หนอง
สาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

เทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัย (2544) คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (เอกสารอัด
สำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.(2544).คู่มือสำหรับประชาชน.
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.(2544).ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
มนตรี.สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.(2544).คู่มือ
เตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท (2544) คุรุสภาลาดพร้าว

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสังคมแห่งชาติ.(2544).แนวทางการจัดทำโครงการ
พัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน.

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2544) ชุดวิชาการวิจัยชุมชนกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.(2545).ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.(2545).ชุดวิชาสารนิพนธ์.กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.(2545).ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ

สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.โครงการจัดตั้งสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาด
กลางและขนาดย่อม.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ) . 2544 รวมบทความทางการประเมินโครงการ .พิมพ์ครั้งที่ 6
ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นภาพร พานิชชาติ .2545 .ยากจนปัญหาที่ไทยต้องเผชิญ (2.) ทุนนิยมผูกขาดซ้ำเติมคนจน . เติลนิวัตต์

2 พฤษภาคม 2545 หน้า 6

.....2545 . ศศช. “เปิดโปงคนจนพุ่งพรวด 8.2 ล้านคน”. เติลนิวัตต์ .21

มิถุนายน 2545 หน้า 9

.....2545 . คนไทยแบกหนี้คนละ 40,000 บาท. คม ชัด ลึก . 23 มิถุนายน 2545 หน้า 12

